

591954520

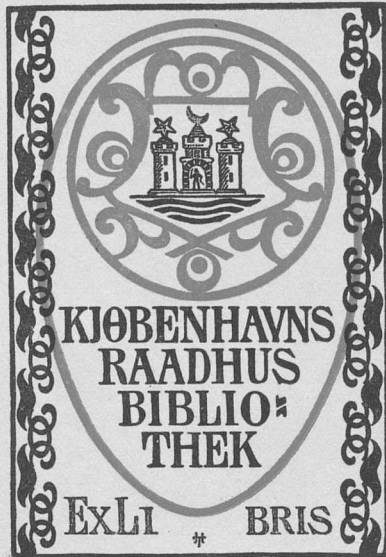

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

Mag. 09.736 We

RHB

Mag

09.736

We

Ex 2

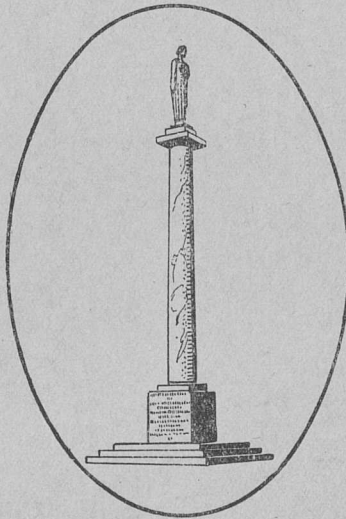

FRILUFTSKUNSTEN I KØBENHAVN

VEJLEDNING
FOR ELEVERNE PAA STATENS
LÆRERHØJSKOLE

AF

ELLINOR WESCHE

LEVIN & MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN MCMXXXII

FRILUFTSKUNSTEN I KØBENHAVN

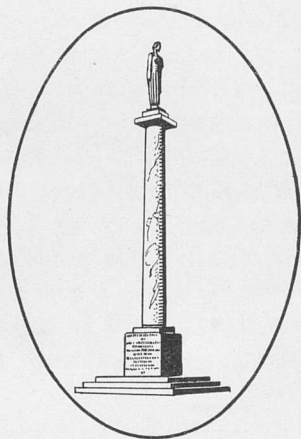

FRILUFTSKUNSTEN I KØBENHAVN

VEJLEDNING
FOR ELEVERNE PAA STATENS
LÆRERHØJSKOLE

AF

ELLINOR WESCHE

LEVIN & MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN MCMXXXII

09.731

A 96

Udgivet med Understøttelse af
NY CARLSBERGFONDET

KROHNS BOSTRYKKERI
HARALD JENSENS BOSTRYKKERI

2299

INDLEDNING.

FAA Byer er saa rige som København paa Mindesmærker, Springvand og især rent dekorativ Kunst anbragt i fri Luft. Størstedelen af denne Rigdom skylder vi Brygger Carl Jacobsen, idet der før hans Tid kun fandtes ganske faa Monumenter og enkelte Skulpturer fra gammel Tid, hovedsagelig i Rosenborg Have. Carl Jacobsen satte sig som en af sine vigtigste Opgaver at udsmykke Byen med Kunstværker, og dette gjorde han dels ved sine private Gaver, dels gennem Legatet Albertina, stiftet 19. November 1879 (Thorvaldsens Fødselsdag; derfor er Legatet opkaldt efter ham), hvis Renter skulde anvendes til Anskaffelse af Billedhuggerværker til Pryd for offentlige Pladser og Haver i København, og endelig gennem Ny Carlsbergfondet, stiftet 20. Januar 1902 af Carl og Ottilia Jacobsen med det Formaal at virke i Kunstens Tjeneste ved Oprettelse af Museer, Anskaffelse af Kunstværker, etc. og desuden at fremme Studiet af Kunst og Kunstvidenskab for at udvikle og tilfredsstillende Sansen for og Trangen til Kunst i vort Fædreland. Ny Carlsbergfondet yder stadig store Bidrag til Byens kunstneriske Udsmykning og har ogsaa bekostet Udgivelsen af denne Vejledning.

For at Stoffet ikke skulde sprænge dette lille Heftes Rammer, har det været nødvendigt at trække nogle Grænser; saaledes er der kun medtaget fritstaaende Monumenter og Statuer med Forbigaaelse af al Skulptur anvendt til Udsmykning af Bygninger og en Del Portrætstatuer og Æbuster, hvis rent kunstneriske Betydning er underordnet. Der er desuden kun omtalt Værker, der staar paa offentlig og frit

tilgængelige Steder, dog er al Kirkegaardsskulptur udeladt. En saa godt som fuldstændig Fortegnelse over alle i København opstillede Monumenter, Statuer etc. findes i Krak's Vejviser 2. Bind, Afd. V, Realregisteret s. v. Monumenter, ordnet i alfabetisk Orden efter Gader og Torve. Se desuden Trap, Danmark, 1. Bind. Der skal ogsaa her gøres opmærksom paa en Vejledning af Dr. phil. Francis Beckett, Ørstedsparkens Broncefigurer, udgivet 1895 i Studentersamfundets Musæumsskrifter, og en i 1912 udgivet Fortegnelse over Statuer, Mindesmærker o. lign. Kunstværker samt Springvand o. lign., opstillede paa offentlige Pladser, i offentlige Anlæg eller paa andet offentlig tilgængeligt Sted i København; denne sidste har dog kun en ganske sekundær Betydning, idet mange af Kunstværkerne siden da har skiftet Plads, og mange nye er føjet ind i Rækken.

Dr. phil. Vilh. Lorenzens instruktive Vejledning, Vandringer i det gamle København, udgivet 1925, for Eleverne paa Statens Lærerhøjskole, er paa udmærket Maade inddelt i forskellige Spadsereture, hvilket lader sig gøre paa Grund af Stoffets Begrænsning til »det gamle København«; Fritluftskunsten er derimod spredt over hele Byen og langt ud i Forstæderne, saa de over 200 i Bogen omtalte Monumenter og Kunstværker er beskrevet i en tilfældig valgt Rækkefølge, som de naturligt følger sig til hinanden i Følge deres respektive Plads i Byen, begyndende med Dantes Plads foran Ny Carlsberg Glyptotek og endende med Bymærket paa Grænsen mellem København og Hellerup. Til Hjælp er der bag i Bogen vedføjet et Register, der indeholder Navnene paa de omtalte Monumenter, Kunstnere og afbildede Personer, ligesom de vigtigste Stednavne for disses Anbringelse, saaledes at Vejledningen er let tilgængelig for enhver, der kunde ønske Oplysning om nogle af de mange i København opstillede Kunstværker.

For at undgaa for mange Gentagelser er Kunstværker skænkede af Carl Jacobsen, Legatet Albertina og Ny Carlsbergfondet betegnede med en Forkortelse, henholdsvis: C. J., Alb. og N. C. F.

DANTES PLADS.

Midt paa Dantes Plads hæver sig en slank, antik Søjle med en yndefuld Kvindeskikkelse paa Toppen, det er *Dante Søjlen*, Mindesmærket for den største, italienske Digter, Dante Alighieri (1265–1321), hvis karakteristiske Træk er afbildet i Medaillonet ved Søjleens Fod, der er udført af den italienske Billedhugger S. L. Andreotti. Paa Basis' fire Sider fortæller Indskrifter om Søjleens Rejsning af Venner af Italien i Danmark og Afsløring d. 23. August 1924; den italienske Indskrift paa Forsiden læses i Oversættelse paa Bagsiden. Selve Monumentet er tegnet af Arkitekt Carl Brummer (f. 1864); den antikke Marmorsøjle er skænket af Byen Rom, og Broncestatuen øverst forestiller Dantes Ungdomselskede, Beatrice, der inspirerede hans Digtning, og som han skildrer saa smukt i sin »Divina Commedia« (»Den guddommelige Komædie«). Statuen er udført af Prof. E. Utzon-Frank (f. 1888) og giver et fortræffeligt Udtryk for ægte Kvindelighed; fin og yndig staar den slanke Pige-skikkelse i den folderige Dragt deroppe, den vanskelige Opgave er løst med en overlegen Kunstners Dygtighed.

Vender vi os til højre, ser vi den meget kendte Gruppe, *Borgerne fra Calais*, af Auguste Rodin, Frankrigs største Billedhugger (1840–1917); Originalgruppen blev opstillet 1895 paa Place Richelieu i Calais til Minde om Byens heltmodige Forsvar 1346–47, da den blev belejret af Edward III af England; Kongen sendte til sidst Bud, at han vilde opgive Belejringen, hvis seks af Byens fornemste Mænd vilde overgive sig og komme til den engelske Lejr kun iført Skjorte, med Strikke om Halsen, medbringende Byens Nøgler. Paa Dronningens Bøn frigav Kongen dog Bor-

gerne, efter at de var gaet den tunge Gang til den fjendtlige Lejr. Rodin har fremstillet det Øjeblik, hvor de seks fornemme Mænd begynder deres Vandring, og paa indtrængende Maade er deres forskellige Sjælsstemninger givet: en gammel Mand med slæbende Skridt, en gaar modigt frem knugende Nøglen i Hænderne, en anden skjuler i dyb Fortvivlelse sit Ansigt, en ser sig tilbage, og saaledes er der i hver af de seks udhungrede Skikkelser en Gru og Fortvivlelse. Ifølge Rodins Opfattelse skulde Gruppen staa paa en lav Sokkel paa selve Torvet i Calais midt blandt Folk, saaledes som Mændene den Gang vandrede ud.

Paa den anden Side af Dante Søjlen staar en Bronze-gruppe af Franskmanden Paul Landowski (f. 1875), der har udført talrige Mindesmærker, og som er en typisk Repræsentant for Symbolikerne blandt franske Billedhuggere. Gruppen forestiller *Jabal, Jubal og Tubalkain*, der omtales i 1. Mosebog Kap. 4 som Efterkommere af Kain. Jabal er Hyrden og her fremstillet som en ung Mand, der gaar frem med vældige Skridt; Jubal, Digteren, er gengivet som en Olding med langt Haar og Skæg, bøjet over sin primitive Harpe; Tubalkain er Stamfader til Smedenens Laug, og den kraftige Smedeskikkelse, der med sine Hænder værner om Ilden, symboliserer her Haandværkeren. Gruppen fik første Pris paa Salonen 1906, og et andet Eksempel er opstillet paa Square du Louvre i Paris.

Til højre for denne Gruppe ses et Mindesmærke for den danske Arkæolog *Georg Zoëga* (1755–1809), udført af Ludvig Brandstrup (f. 1861); det er rejst i Anledning af 100-Aarsdagen for hans Død. Zoëga levede sin meste Tid i Rom, men vedblev at holde Forbindelsen med sit Fædreland vedlige; han er Grundlæggeren af den egentlige Arkæologi og udgav det første kritisk videnskabelige Arbejde i koptisk Filologi, skrev desuden et Værk om Obeliskerne og flere Afhandlinger om antik Kunst. Zoëga er her tænkt siddende i den romerske Campagne, klædt i romersk Kappe, optaget af en lille antik Kvindestatuette, som han holder i sin venstre Haand. Modsvarende denne

Statue er opstillet et Mindesmærke for *Asmus Jacob Carstens* (1754–98) udført af Th. Stein (1829–1901). Carstens var født i Slesvig og levede hele sit Liv stærkt optaget af Antikken, hvis store Forkæmper han var, og hvis Ideer han søgte at realisere i sine Malerier og Tegninger. Han er her fremstillet siddende med Foden paa et antikt Søjlekapitel og med Tegnerullen parat til at modtage nye Indtryk. Den firkantede Marmorsøkkels Forside prydes af et Relief forestillende Kunstens Genius, fremstillet med frygisk Hue paa Hovedet og en brændende Fakkell i højre Arm. Paa begge Sider er efter Carstens' Originaltegninger udført to Relieffer: t. v. Jason med det gyldne Skind og t. h. Natten med sine Børn, Søvn og Døden, et meget yndet Emne i Carstens' antikbejstrede Tid og bl. a. kendt fra Thorvaldsens Relief.

Foran Glyptotekets Façade staar to Bronzeløver udført af Franskmanden Antoine-Louis Barye (1796–1875). *Løven i Kamp med Slangen* til højre er et af denne berømte Dyreplastikers første Arbejder, som var udstillet paa Salonen i Paris i 1832; Gruppen viser tydeligt Barye's glimrende Evner, idet han gengiver Løven i det Øjeblik, den vender sig rasende mod Slangen, som den holder fast med sin højre Pote. Den anden *Løve* er udført 1847, og der er her en stilfuld Storhed i Opfattelsen af det stolte Dyr.

Flere af de omtalte Kunstværker er skænket af Carl Jacobsen, medens nogle tilhører Glyptoteket, ligesom alle de i

ANLÆGGET OMKRING GLYPTOTEKET

opstillede Kunstværker af danske og udenlandske Kunstnere; det vil være naturligt at begynde med Siden mod Tietgensgade, hvor vi først ser den fantastiske *Trold, der vejrer Kristenkød*, udført 1896 af N. Hansen-Jacobsen (f. 1861). Den er et typisk Udslag af Hansen-Jacobsens særprægede Retning indenfor Plastikken; den mærkelige Tek-

nik minder noget om Træskærerstil, og synes egentlig ikke egnet til Broncen, men den bidrager i høj Grad til at gøre Fremstillingen af Trolden virkningsfuld.

Derefter følger to Statuer atter af Auguste Rodin: *Johannes Døberen prædikende* og *Broncealderen*. Det er to af Rodins tidligste Arbejder, og de viser os det egenartede i hans Kunst, hans Forkastelse af de traditionelle, akademiske Stillinger og hans Beundring for den levende Models spontane Bevægelser. Som Model til Johannes Døberen havde han en italiensk Mand, der var kommet lige fra Bjergene; han gaar frem i et noget kejtet Skridt, holder Armen ud i naturlig, forkyndende Bevægelse; det kraftige Legeme med de grove Former er ved Kunstnerens Mellemkomst blevet til en stor kunstnerisk Helhed. Samme Aar — 1880 — var ogsaa den anden Statue, *Broncealderen*, udstillet paa Salonen i Paris, og Rodin fik her for første Gang fuld Anerkendelse. Statuen havde været udstillet i Gips i 1877, og dens stærke Realisme bevirkede, at man beskyldte Rodin for at have taget Afstøbning over levende Model; disse Beskyldninger blev dog taget tilbage, idet man indsaa, at hvis dette havde været Tilfældet, vilde Virkningen netop være blevet en ganske anden, ikke nær saa naturlig. En belgisk Soldat har staaet Model til denne Figur, der symboliserer *Broncealderen*, »Manden fra Tidernes Begyndelse«, der som i *Opvaagnen* griber sig til Hovedet. Figuren havde oprindeligt en Stav i venstre Haand, som bidrog til at give den mere Stabilitet.

Statuen ved Siden af, af Englænderen Sir William Hamo Thornycroft (1850—1925), er en strengt akademisk Figur i Modsætning til Rodins særprægede Statuer. Den unge Bueskytte, *Teukros*, staar med spændt Bue sigtende paa Fjenden; han er skildret i Homer's »Illiade« som en af de tapreste, græske Helte i Kampen mod Troja, idet han særlig udmærkede sig ved Bueskydning. Den *dansende Faun* af Franskmanden Eugène Louis Lequesne (1815—1887), modelleret 1851, er ogsaa en Statue med antikt Emne. Fau-

nen danser paa eet Ben paa den fyldte Vinsæk spillende paa sin Fløjte.

Stephan Sinding har i sit *Selvportræt*, Forarbejde til en Statue i overnaturlig Størrelse, søgt at give Udtryk for Kunstnerens Ild, i det Øjeblik han er i Færd med at skabe sit Værk. Kunstneren staar i sin Arbejdskitel med en Klump Ler i venstre Haand, medens højre Haands Fingre er parat til atter at gribe i det paabegyndte Værk. Stephan Sinding (1846–1922) var norsk af Fødsel, men levede Størstedelen af sit Liv i København og betragtede sig som dansk; hans letforstaaelige Værker var meget yndet af hans Samtid, og i Ny Carlsberg Glyptotek findes saa godt som alle hans Hovedværker.

Inde i selve Glyptotekshaven bliver i den nærmeste Fremtid paa Prøve opstillet en Statue af Rudolph Tegner (f. 1873), *Siddende Kvinde*, forestillende hans Hustru; *Musikken* af Carl J. Bonnesen vil derefter muligvis finde Opstilling andetsteds i Byen.

Langs Bygningen ses først et Værk af Franskmanden François Jouffroy (1806–1882), *Den første Hemmelighed betroes til Venus*; Gudinden er fremstillet som en Pille foroven endende i en Buste, en Form, der er inspireret af

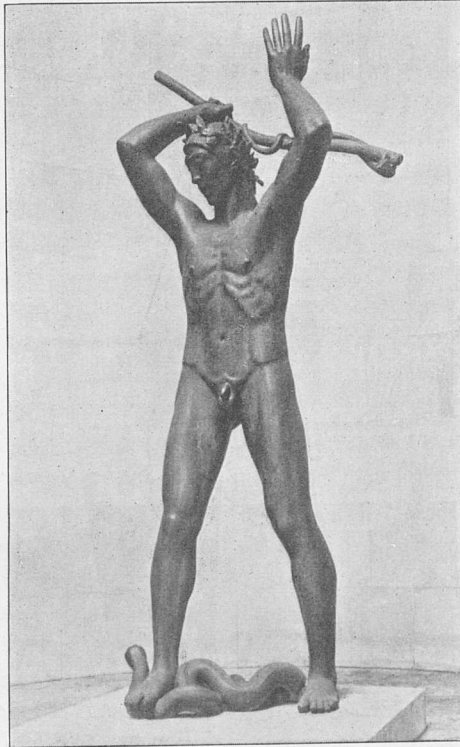

Fig. 1. E. Utzon-Frank:
»Det Godes Kamp med det Onde«.

den antikke Herme. Gruppen er udført i 1839 og er et Eksempel paa Tidens ofte misforstaaede Opfattelse af Antikken. Jouffroy var hele sit Liv en typisk Repræsentant for denne, og dette bevirkede, at hans Arbejder har en noget tør, lidt kedelig Karakter. Fransk er ogsaa Statuen *Salambô* af Jean Marie Antoine Idrac (1849–1884), der har udført talrige Værker med antikke Emner. Den unge Kvinde, der staar omslynget af Slangen, er *Salambô*, Heltinden i Gustave Flaubert's Roman af samme Navn; han skildrer hende som Hamilcars Datter, der i religiøs Ekstase vogter en hellig Slange, en af Karthagos Skyts-guder.

Midt i Anlægget staar først til højre *Høstmand* af Franskmanden Eugène Guillaume (1822–1905); Statuen skal efter Kunstnerens eget Sigende være paavirket af Naturalismen i Jerichaus Panterjæger (Fig. 6). Guillaume var en højt agtet og meget benyttet Billedhugger i sin Tid. Med Rygen mod Glyptoteket sidder Auguste Rodin's *Grubler*, udført efter Statuetten, der bl. a. findes i Ny Carlsberg Glyptotek (Nr. 733). Figuren var oprindelig udført til »Hovedspalten«, Rodins aldrig fuldendte Størværk; *Grubleren* sidder dér midt over Døren og skuer ned paa Menneskenes Lidelser. Det er en kraftig, muskuløs Mandsskikkelse, og hans voldsomme, sjælelige Røre giver sig Udslag i den stærke Liniebevægelse gennem Kroppen; han støtter Hovedet i højre Haand, og højre Albue er plantet paa venstre Knæ, saa at der forekommer en Drejning af Kroppen, der forplanter sig i den gigantiske Rygs Muskelspil. Som Pendant til »Høstmanden« staar en *Bocciaspiller* af Georg Christian Freund (1821–1900), en Nævø af H. E. Freund, Thorvaldsens nærmeste Discipel. G. Chr. Freund var ikke saa betydelig en Billedhugger som Onklen, men hans Værker vidner om stor teknisk Dygtighed. Statuen er udført 1861.

Langs Bygningen ses videre et typisk Arbejde af den franske Billedhugger Eugène Delaplanche (1836–1891), *Kærlighedsbudskabet*; en ung Kvinde i Datidens konven-

tionelle fransk-akademiske Opfattelse lytter med et lille Smil til de søde Ord, Duen hvisker i hendes Øre. Dela-planche's Arbejder udmærker sig ved deres gode Teknik og som Regel yndefulde Fremstillinger, men de har et noget ensartet Præg. Den sidste Statue i Rækken, *Tornen*, af Englænderen Arthur Georges Walker (f. 1861), er en ganske nydelig Statue af en ung Pige, der tager en Torn ud af sit højre Ben; atter et akademisk, forfinet Arbejde.

Moderkærlighed af Constantin Meunier danner en værdig Afslutning. Meunier, den store, belgiske Maler og Billedhugger, levede 1831–1905; denne Gruppe er typisk for hans brede Formbehandling; den kraftige Kvinde har givet sin mindste at drikke, medens den store Broder staar lænet ind til hende. Om Meunier's Hovedværker se nedenfor.

I Anlægget mod Niels Brocksgade ses først den triste Gruppe *De fryser* («Le Froid», egl. Kulden) af Franskmanden Paul Roger Bloche (f. 1861); et typisk Eksempel paa den følelsesbetonede Kunst i Slutningen af forrige Aarhundrede, der ofte taler direkte til de menneskelige Følelser og ikke virker ved Plastikkens egentlige Midler: Form og Linier. Denne Gruppe bør ses en raakold Vinterdag, hvor de to fattige Mennesker i de tynde Klæder virker særlig overbevisende.

Af de følgende fire Arbejderstatuer er den første udført af den franske Kunstner Jules Dalou (1838–1902), de tre andre af Belgieren Constantin Meunier. *Landarbejderen* af Dalou gengiver med stor Realisme Arbejderen, der er ved at smøge sine Ærmer op for at tage fat paa Dagens Slid. Figuren var tænkt anvendt til et Arbejdermonument, men er den eneste fuldførte af talrige Udkast. Ogsaa Const. Meunier planlagde et »Arbejdets Monument«, der heller ikke blev gennemført; Carl Jacobsen tilbød at rejse det her i Byen, men Forhandlingerne afbrødes ved Kunstnerens Død. Meunier viede sine Kræfter til Fremstillinger af Arbejdere, specielt fra Industriegnene i Belgien; hans Arbejdskikkelser er Typer, ikke enkelte Individier, som f. Eks. Dalou's ovenfor omtalte Statue, udført i en egen reali-

stisk-impresionistisk Form. Man mærker ogsaa Maleren, f. Eks. i Gengivelsen af Dragterne, der paa forunderlig Maade klæber til Legemets Former. *Havnearbejderen*, *Sædemanden* og *Støberiarbejderen* er alle saadanne gode Typer, kraftige, idealiserede Arbejderskikkelser, der hæver Arbejderen op i et højere Plan.

Den sidste Statue, atter et fransk Værk, er *Hippomenes* af Antoine Injalbert (f. 1845); en ung Mand iler afsted i Løb med et Æble i højre Haand, seende sig tilbage med triumferende Ansigt. Det er Hippomenes, der besejrer Atalante i Hurtigløb, idet han af Afrodite har faaet tre gyldne Æbler, som han under Løbet kaster for Atalantes Fod; denne kan ikke modstaa de gyldne Æbler og sinker sig ved at samle dem op.

Vi forlader for et Øjeblik det 19. Aarhundredes Kunst og gaar over i

POLITIGAARDEN

for at se et Værk fra den seneste Tid. Det er Prof. E. Utzon-Franks Statue *Det Godes Kamp med det Onde*, Slangedræberen symboliserende Politiets Magt (Fig. 1). Den kraftige Mandsskikkelse træder med højre Fod paa Slangen, medens han over Hovedet holder en Svøbe parat til det knusende Slag. Det senede, lidt flade Legeme med de temmelig korte Arme, det stærkt stiliserede Hoved med Laurbærkransen og den fremragende tekniske Udførelse i Forbindelse med Patineringen er typisk for Utzon-Franks Kunst. Statuen blev opstillet 1925.

VESTRE BOULEVARD.

Ikke langt fra Politigaarden staar ved Langebro Statuen *Yngling til Hest*, opstillet 6. April 1903 (N. C. F.). Den nydelige og friske Rytterstatue er udført af Vilh. Bissen

(1836–1913), H. V. Bissens dygtige Søn, der dog aldrig naaede Faderens Monumentalitet i sine Værker.

Vi fortsætter ad Boulevarden forbi Dantes Plads og ser overfor Tivoli en Statue *Drukken Faun*, udført af Billedhuggeren A. J. Kolberg (1817–1869), en Elev af Thorvaldsen. (Alb.). Figuren er blevet til i Rom og udmærker sig ved sin fortrinlige Modellering; den tømte Vinsæk ligger paa Jorden, og dens Indhold har ikke undladt at gøre sin Virkning. Et Par Skridt herfra staar *Hestebetvingeren* af Belgieren Thomas Vinçotte (f. 1850), en Repræsentant for den belgiske, nyakademiske Skole. (C. J.). Den kraftige Mand har et sikkert Tag i de to vilde Heste, der forgæves gør sig Anstrengelser for at komme løs; det er en smuk, dekorativ Gruppe, udført med stor Dygtighed.

I den aabne Gaard i Raadhuset staar en *Springvandskumme* af Granit, udført 1900–1901. (Fig. 2). I Midten sidder en Broncebjørn, der opfanger fem Vandstraaler i sit opspilede Gab. Springvandet er udført efter Tegning af Arkitekt Thorvald Bindesbøll (1846–1908), og den fortræffeligt komponerede Bjørn, der p. Gr. af det gennemførte Trekantskema lige godt lader sig se fra alle Sider, af vor store Kunstner Joakim Skovgaard (f. 1856). De samme to Kunstnere har samarbejdet med lige saa godt Resultat ved Udførelsen af *Dragespringvandet* paa

RAADHUSPLADSEN.

Det sprang første Gang d. 20. November 1904; da var dog kun Kummen og de tre smaa Drager udført; først i 1923 blev Midtergruppen, Tyren i Kamp med den store Drage, opsat og desuden de dekorative Blomsterkurve paa Bassinets Granitindfatning. Springvandet er bekostet af en Komité i Forbindelse med Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse. Med glimrende Kraft er de to Dyr Kamp gengivet i en sluttet Komposition; den gigantiske

Tyr i vildt Raseri kæmpende med det vældige Uhyre, hvis Bagkrop slynger sig op i Vejret og danner en elegant Afslutning paa Gruppen.

Paa den anden Side af Raadhuset staar *Lurblæserne*, skænket af Carlsbergfondene i Anledning af Hundreedaarsdagen for J. C. Jacobsens Fødsel, d. 2. Sept. 1811. De to Lurblæsere i Broncealderdragter med Sværd og Skjold er udført af Billedhugger Siegfried Wagner (f. 1874), og Søjlen er tegnet af Prof. Anton Rosen (1859–1928). Vis à vis Dragespringvandet staar Mindesmærket for Krigene 1848–50 og 1864, udført paa Bestilling af de danske Vaabenbrødre og afsløret d. 12. September 1899; det er *Landsoldaten med den lille Hornblæser* af Billedhugger H. Pedersen Dan (f. 1859). Ideen er hentet fra H. P. Holsts Digt »Den lille Hornblæser«, hvor dette Motiv dog ikke direkte forekommer. Paa let fattelig Maade har Kunstneren givet Udtryk for Fædrelandskærlighed og Tapperhed; Soldaten har løftet den udmattede, lille Hornblæser op, for at han vedblivende kan opflamme Soldaterne til Kamp ved Hornets Toner. Paa Soklen en förstørret Gengivelse af Erin-dringsmedaillen for Deltagelse i Krigene.

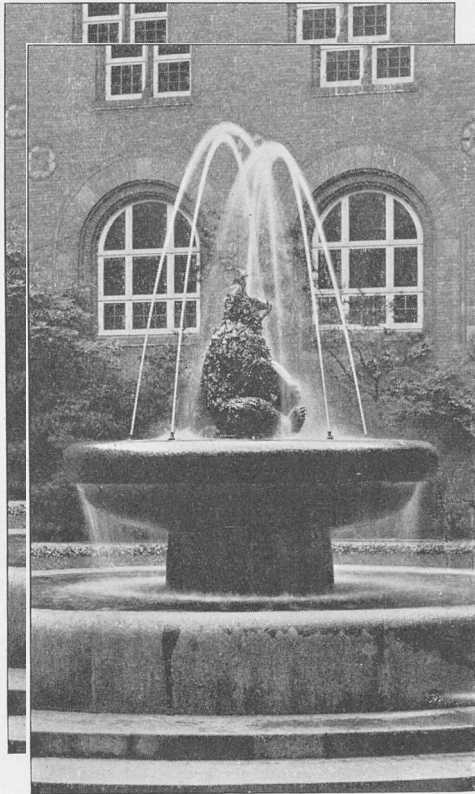
DEN INDRE BY.

Vi fortsætter ad Frederiksberggade og ser paa Gammel Torv Byens ældste *Springvand*, opført af Christian IV i 1609, men talrige Gange restaureret og ombygget, saaledes sidst i 1892 af Prof. Hans Tegner (1853–1932), da Springvandskummen og Marmorpedestalen blev hævet og anbragt paa en Granitsokkel, der prydedes med fire Fantasifisk udført i drevet Kobber, og Granitindfatningen opstilledes. Af det oprindelige er den delvis forgyldte Kobberkumme med Bronzegruppen »Caritas« (Kærlighed) bevaret; den nøgne Kvinde med de to smaa Børn og de tre Delfiner ved Fødderne danner en morsom Gruppe i sin typiske barokke

Udformning. Paa Kongens Fødselsdag og ved enkelte andre festlige Lejligheder springer Springvandet med Guldæbler.

Vi forlader »Strøget« og gaar ned til Domkirken; til højre for Indgangen staar *Moses*, vældig og streng med Lovens Tavler foran sig. Statuen er udført i 1853 af Herman Vilh. Bissen (1798–1868), hvis Værker vi skal træffe mange Gange paa vor Vandring gennem Byen. — Som en udmærket Pendant staar, paa den anden Side af Indgangen, *David* af Jens Adolf Jerichau (1816–1883), opstillet i 1860. David, her fremstillet som en moden Mand og kronet Konge, staar støttende sig til en Harpe, medens han nedskriver en af sine Salmer paa Bogrullen. En interessant Parallel til denne Statue danner Thorvaldsens *Johannes* inde i Kirken, idet Stillingen og Dragtens Motiv er overensstemmende; dog overgaar Jerichaus Statue Thorvaldsens i sin Helhedsvirkning.

Der er ikke her medtaget nogen Skulptur, der er anvendt til Udsmykning af Bygninger, men en Undtagelse bør dog *Johannesgruppen* over Indgangen til Frue Kirke danne, især da der i København saa godt som ingen Friluftsskulptur findes af vor berømteste Billedhugger, Bertel Thorvaldsen, der levede 1768–1844. Thorvaldsen følte sig

knyttet til den græsk-romerske Oldtidskunst som ingen anden, og hans Samtid betragtede hans Værker som den genopstandne Antik; denne Gavlkomposition viser dog, hvor vanskeligt det er at naa Antikkens Højder. Scenen er Ørkenen, hvor Johannes Døberer staar prædikende i Midten; til begge Sider samler Tilhørerne sig i lyttende Smaagrupper; men de enkelte Led falder fra hinanden, der er ingen Sammenhæng og ingen fortsat Linierytme som i en græsk Gavlkomposition. Gruppen blev afsløret 1838, udført i brændt Ler; dette uholdbare Materiale erstattedes af Marmor i 90'erne, og først i 1928 opsattes den nuværende Gruppe i Bronze, saaledes som Thorvaldsen fra Begyndelsen havde ønsket det.

Inde i Studiegaarden, Studiestræde 6, staar i Plænen til venstre en Kopi af en af Landets ældste Døbefonte, *Maltfonten*. (N. C. F.). Originalen, der stammer fra 12. Aarhundrede, er i Granit og blev fundet ved Malt Kirke mellem Kolding og Ribe. Omkring den store Kumme er udført fire Skikkelser i temmelig højt Relief, anbragt to og to i Kamp med hinanden; en Kentaur (Hestemenneske) mod en Bueskytte og to skæggede Mænd; mellem de kæmpende ses Livstræet og Samson, der flænger Løvens Gab, i Middelalderen ofte brugt som Symbol paa Kristus, der overvinder Djævelen; ligeledes repræsenterer de kæmpende de onde Magter, der ødelægger hinanden. En fuldkommen Kontrast danner den *David*, der er opstillet i Plænen overfor. (C. J.). Det er et typisk fransk, elegant Værk fra 2. Halvdel af 19. Aarhundrede, udført af Antonin Mercié (1845–1916). Den slanke, unge Mand fører med en flot Bevægelse Sværdet tilbage i Skeden efter at have afhugget Kæmpens Hoved, som han nonchalant bruger til Støtte for sin højre Fod.

Ved Rundetaarn paa Trinitatis Kirkeplads staar et *Mindesmærke for Digterne Johannes Ewald (1743–1781) og Johan Herman Wessel (1742–1785)*, de to samtidige og dog saa uendelig forskellige Digtere. Monumentet er udført af Otto Evens (1826–1895) og opstillet 1879 af en

Komité; paa Sandstenspiedestalen med Portr tmedailloner og Indskrifter er anbragt to Genier i Bronze.

Bag Helligaandskirken i Anlægget ud mod Niels Hemmingsensgade staar Gruppen *Døden og Moderen* af N. Hansen-Jacobsen (f. 1861); den er udført 1892 og opstillet 1903 (Alb.). Det er vel nok Hansen-Jacobsens bedst kendte Værk; Emnet er taget fra H. C. Andersens »Historien om en Moder«, men det poetiske og sj lfulde er her veget for den kolde Uhygge. Den ulykkelige Moder ligger f rtvivlet paa Jorden, medens Døden iler afsted med hendes lille Barn i sin Favn; denne fantastiske Skikkelse forstaar Hansen-Jacobsen med sin specielle Teknik at give hele Dødens Uhygge.

Fortsættende ad Niels Hemmingsensgade naar vi til Amagertorv med det noksom bekendte *Storkespringvand*, der er opstillet af Foreningen til Hovedstadens Forsk nning; det sprang første Gang den 28. Juli 1894. Springvandet er tegnet af Landskabs- og Genremaleren, Prof. Edvard Petersen (1841-1911); Storkene er modelleret af Vilh. Bissen (1836-1913). Springvandet vakte i sin Tid berettiget Harme hos Byens Befolkning, og det kan ikke nægtes, at hele den dekorative »Opstilling« minder om 90'ernes smagløse Bordopsatser. Vandet sprang oprindelig op i Midten mellem Dunhamrene og plaskede ned paa Storkenes udspilede Vinger, men da dette var til stor Gene for de forbipasserende, maatte denne »Effekt« opgives.

Paa H jbroplads, paa den stejle Stridshingst højt oppe paa en Sokkel, ser vi *Absalon*, Københavns Grundlægger,  rkebisen og H rf reren (1128-1201). Soklen af Mursten, kopierede efter de gamle Munkesten i Ringsted Kirke, og Granit er tegnet af Prof. Martin Nyrop, Raadhusets Bygmester (1849-1913), og bærer følgende Indskrift paa Sokkelranden: Han var modig, snild og fremsynet, en Ynder af Lærdom, med ren Vilje Danmarks trofaste Søn. Rytterstatuen er udført af Vilhelm Bissen (1836-1913). Monumentet er rejst i Efteraaret 1902 som Gave fra Bankdirektør A. Heide.

Over Højbro forlader vi den indre By og betræder

SLOTSHOLMEN.

Foran Slottet knejser endnu en Rytterstatue, H. V. Bissens fortræffelige Monument for Grundlovens Giver, Kong *Frederik VII* (1848—1863), rejst af Folket og afsløret d. 6. Oktober 1873. Rytterbilledet er paabegyndt af den ældre Bissen (1798—1868) og fuldført efter hans Død af hans Søn, Vilh. Bissen. H. V. Bissen, Datidens mest yndede Portrætbilledhugger, der som første Kunstner herhjemme indførte det moderne Kostume i Portrætstatuer, har her skabt et storartet Monument af en glimrende Virkning. Opstillingen virker saa ligetil og dog uhyre monumentalt; den djærve, folkekære Konge holder sin Pasgænger an og henvender sig til Folket, idet han slaar ud med Haanden; Fremstillingen er realistisk, men virker dog pompøst.

I Prins Jørgens Gaard paa begge Sider af Indkørslen til Slottets Kongefløj staar fire kolossale Statuer i Bronze, *Herkules*, *Minerva*, *Nemesis* og *Æskulap*, symboliserende »Styrke«, »Visdom«, »Retfærdighed« og »Sundhed«. Af disse fire Statuer er *Herkules* (Fig. 3) fuldført af Bertel Thorvaldsen selv, medens de tre andre er udført efter hans Skitser, der findes i Thorvaldsens Museum, af H. V. Bissen i Aarene 1846—1847. *Herkules* var Thorvaldsens sidste Størværk, inden han døde i 1844, og bærer dog ikke Præg af at være en gammel Mands Værk, tværtimod, det er Oldtidens Halvgud, en spændstig og kraftig, glimrende gennemarbejdet Mandsskikkelse, der gaar frem imod os kun iført Løvehuden, der dækker venstre Side som et Skjold, med Køllen i højre Haand, idet han ser stolt mod venstre parat til videre Bedrifter. Ved Siden af denne Statue virker de tre øvrige ikke saa stærkt, de er slappere, mindre betydelige, mangler den geniale Kunstners Ild; Thorvaldsen kom i sin Kunst ogsaa Antikken betydeligt nærmere end H. V. Bissen, der, skønt antikt indstillet, naaede højst i sine Portrætstatuer. *Minerva* — *Pallas Athene*

— er efter græsk Mønster fremstillet i langærmet, fodsid Dragt, med Hjelm paa Hovedet og Aigis paa Brystet; ved hendes Fod sidder Visdommens Fugl, Uglen, og hun holder i sin venstre Haand en Gren af det hellige Oliventræ, medens højre støtter sig til Lansen. Nemesis, hersymboliserende Retfærdighed, ellers snarere Gengældelse eller Tilskikkelse, er klædt i en ærmeløs Dragt og udstyret med et Par Attributer, en Styreaare og et lille Hjul, der er laant fra Tyche, (»det heldige Tilfælde«). Disse forskellige Gudinder og deres Symboler sammenblandes ofte i den senere Oldtid. Æskulap—Asklepios—Oldtidens Lægegud er her i Overensstemmelse med antikke Forbilde

leder fremstillet som en ældre, skægget Mand, der staar støttet til en Stav, hvorom der snor sig en Slange — Asklepios' sædvanlige Attribut; i højre Haand holder han en Lægeurt. Disse fire Statuer stod oprindeligt foran Slottet.

Inde paa Christiansborg Slots Ridebane foran Slottets «cour d'honneur» staar Københavns yngste Rytterstatue, *Christian IX* (1863—1906), udført af Billedhuggerinden Fru Anne Marie Carl-Nielsen; den afsløredes d. 15. November 1927. I Monumentalitet kan dette Monument ikke

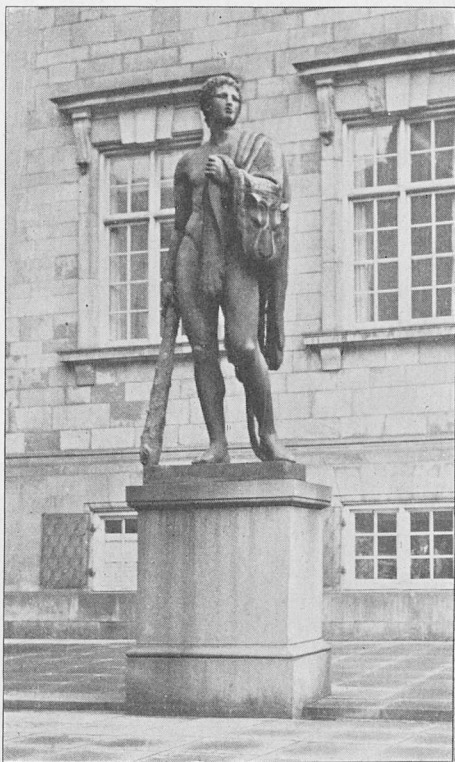

Fig. 3.
Bertel Thorvaldsen: Herkules.

maale sig med Rytterstatuen af Frederik VII paa den anden Side af Slottet; den altfor lille og lave Sokkel umuliggør fuldstændig en monumental Virkning, idet den kolossale Hest ikke synes at have nogen fast Basis; Statuen vilde vinde betydeligt ved at faa en større Sokkel, hvad der iøvrigt fra Begyndelsen var paatænkt. Fru Carl-Nielsen har lagt et uhyre Arbejde i Modelleringen af Hesten, der desværre mangler den Sammenhæng, som vi f. Eks. finder i Saly's pragtfulde Rytterstatue af Frederik V paa Amalienborg (Fig. 4); her synes Forkroppen at bevæge sig fremad, medens Bagbenene staar stille. Den gamle Konge er fremstillet uden Pretentioner af nogen Art, i Overensstemmelse med sin hele Fremtræden, men Virkeligheden er ét, et Monument, der skal staa til evig Tid, noget andet — —.

Gaar vi over Rigsdagsgaarden og ind gennem Rigsparken, ser vi i dettes Gaard en Statue af *Peder Griffenfeld* (1635—1699), udført af Billedhuggeren Carl Martin-Hansen (f. 1877) og afsløret d. 21. Oktober 1922. Først saa sent som i vor Tid har man overvundet Fordommene mod den store Statsmand og har opstillet denne Statue af Rigskansleren, der udarbejdede Kongeloven og senere fik en saa sørgelig Skæbne. Han er her fremstillet som den stolte Adelsmand i Datidens elegante Hofdragt; han støtter venstre Haand paa Kaarden og holder et forseglet Dokument, Kongeloven, i højre Haand. Den udmærkede Figur er desværre opstillet paa en vel spinkel, stærkt profileret Sokkel, der ødelægger Virkningen med sine urolige Linier; en ganske enkel, firkantet Sokkel vilde paa udmærket Maade have understreget den elegante Skikkelse.

Inde i selve Bibliotekshaven staar Monumentet for en af Danmarks største Aander, Filosoffen og den religiøse Tænkere, *Søren Kierkegaard* (1813—1855); han sidder sidelæns paa en Stol i sit daglige Tøj, skrivende i en Bog. Statuen er en stærkt forstørret Gengivelse efter Statuetten af Louis Hasselriis (1844—1912), der findes paa Statens Museum for Kunst. Broncestatuen er støbt hos Hofbroncestøber Rasmussen under kunstnerisk Tilsyn af Prof. Carl Aarsleff,

men desværre er der gaaet altfor meget tabt af Figurens oprindelige Charme ved denne Forstørrelse.

Inden vi forlader Bibliotekshaven, forøvrigt et af Byens fredeligste og mest idylliske Steder, paa de tre Sider omgivet af gamle Bygninger og paa den fjerde af det store kongelige Bibliotek, maa vi ikke glemme at kaste et Blik paa Statuen af *Demosthenes*, der staar i Anlægget ud mod Kristiansgade. (C. J.). Det er en Afstøbning af en Marmorstatue i Vatikanet i Rom, en romersk Kopi efter en Broncestatue, der blev rejst paa Torvet i Athen i 280 f. Kr. — udført af Billedhuggeren Polyuktos — af det IV Aarhundredes berømte Taler og Politiker. Det er en fortrinligt udført Portrætstatue af den aldrende Mand, der er præget af sine egne Sorger og Bekymringer for Fædrelandet. Det er værd at bemærke, at der i Ny Carlsberg Glyptotek findes en anden og bedre, antik Marmorkopi af den samme Statue.

Vi gaar gennem Kristiansgade og Slotsholmsgade hen til Børsrampen, der afsluttes af to Sandstensfigurer af Guderne *Merkur* (Hermes) og *Neptun* (Poseidon), symboliserende Handel og Søfart. Merkur, Handelens Gud og Guderens Sendebud, er fremstillet som den græske Gud med den vingede Hat (petasos) paa Hovedet, sin Heroldstav (kerykeion) i venstre Haand og vingede Sandaler; i højre Haand holder han en Pengepose. Neptun, den ældre, skæggede Gud, Havets Behersker, staar med sit sædvanlige Attribut, Treforken, i Haanden. Figurerne blev udført omkring Midten af 18. Aarhundrede af en til Danmark indvandret tysk Kunstner, Johan Christoph Petzold, død ca. 1762. Han udførte flere Arbejder til Hirschholm og Christiansborg Slot, men af hans Arbejder, der hovedsagelig var dekorativ Bygningsskulptur, er disse to Statuer de betydeligste. Det er jo nærmest rent dekorative Arbejder, ikke Kunstværker i Ordets egentlige Forstand, men Statuen af Merkur, langt den bedste af de to, er slet ikke daarlig, og vandt i sin Tid Thorvaldsens Bifald; den peger

ogsaa allerede hen mod Klassicismen, der først noget senere fik sin Blomstring herhjemme. Statuen af Neptun styrtede ned i 1862 og sønderlages; den blev 1876 erstattet med en Kopi udført af Carl Julius Rosenfalk; Resterne af den oprindelige Statue befinder sig nu i Bymuseet.

Vi fortsætter vor Vandring over Holmens Bro og ned ad

HOLMENS KANAL

og kigger først ind i »Korsurtegaarden« ved Holmens Kirke; her staar en Statue af den tapre, danske Søhelt, *Peder Tordenskjold* (1690–1720), udført af H. V. Bissen (1798–1868). Den berømte Søhelt staar her paa en altfor tilbagetrukken Plads, saa meget desto mere som det er en fortrinlig lille Statue. Den blev opstillet 1876 som Gave fra Grosserer Rudolf Puggaard.

Lige overfor Holmens Kirke paa en Pille ved Nationalbanken (i Havnegade) staar en lille Gruppe, *Aarvaagenhed*, af Rasmus Harboe (f. 1868), opstillet 1921.

Midt i Holmens Kanal ser vi Mindesmærket for *Niels Juel* (1629–1697), rejst til Minde om hans Sejr i Køge Bugt d. 1. Juli 1677. Det er udført af Th. Stein (1829–1901) og afsløret d. 21. September 1881. Søhelten staar paa en Sokkel af Marmor, der er prydet med Skibssnabler, Vaabenskjolde og Trofæer af Bronze; disse er ligesom selve Statuen støbt af Kanonmetal. Niels Juel er fremstillet i det Øjeblik, da han giver Signalet til at begynde Kampen, idet han løfter Kommandostaven: »Nu er det Tid«, som der staar i Nationalsangen. Det er en kraftig Skikkelse med god Portrætlighed, men Monumentet virker temmelig aandløst og noget uroligt i sine Linier paa vor Tid. Stein var sammen med Vilh. Bissen den mest benyttede Billedhugger i sidste Trediedel af 19. Aarhundrede, og vi skal paa vor Vandring gennem Byen træffe mange flere af hans Værker. — Midt paa

KONGENS NYTORV

staar et af Byens bedst kendte Mindesmærker, populært kaldet »Hesten«; det er Rytterstatuen af *Christian V* (1670–1699) udført af den indvandrede, franske Kunstner *César l'Amoureux*, der var i *Christian V's* Tjeneste fra 1681 til sin Død i 1692 og som sit Hovedværk udførte denne Statue, der blev rejst i 1688. Kongen er fremstillet idealiseret, i romersk Imperatordragt, ifølge Tidens Skik; han rider frem paa en vælig Ganger, der træder en Skikkelse, »Misundelsen«, ned. Desværre er Statuens noget skrøbelige Materiale, nemlig Bly, Skyld i, at denne i Tidens Løb har lidt en Del Overlast; Hesten er sunket sammen i Benene, især i venstre Forben og Bringe, og Kongens højre Arm er engang ved en Restaurering blevet drejet i en gal Stilling. Desuden er Statuen gennem Aarene talrige Gange blevet oversmurt med Maling, og der synes desværre ikke at være større Interesse for at bevare dette sjældne Kunstværk, det ældste i sin Art i Norden, fra fuldstændig Ødelæggelse. Statuen er vel ikke noget fremragende Kunstværk, men den er en udmærket Repræsentant for Baroktidens tunge, svulmende Kunst og virker uhyre monumentalt midt i det smukke Anlæg. Omkring Soklen er anbragt fire allegoriske Figuren, de fire Dyder, ogsaa af Bly, udført af Broderen *Claude l'Amoureux* efter *César's* Død, dog efter dennes Udkast. Paa Soklens venstre Side sidder *Minerva*, *Visdommens* Gudinde, og *Herkules*, den tapre *Heros*; paa højre Side *Aleksander* den Store og *Dronning Artemisia* af *Halikarnassos*, Repræsentanter for *Styrke* og *Ære*.

Foran det kongelige Teater ser vi til højre for Indgangen *Johan Ludvig Holberg* (1684–1754), udført af *Th. Stein* (1829–1901). »Den danske Komedies Fader« sidder i sin Tids Dragt tilbagelænet i Stolen, med venstre Haand støttet til sin Stok og en Bog i højre Haand, medens han med et let ironisk Blik ser ud over Torvet.

»Der sidder han, den gamle Herre,
 og stirrer mildt nu paa vor By,
 hvis Mangler dækkes af hans Ry,
 saa at dens Brøst os synes færre.
 Mod dem han sendte Pil paa Pil,
 og rastløs saa man ham at kæmpe;
 men, skønt han tidt for ej med Lempe,
 om Munden laa der dog et Smil.«

skriver H. P. Holst i sin Sang, der blev sunget ved Afsløringen d. 31. Oktober 1875, og disse Ord udtrykker paa udmærket Maade Statuens Ide.

Til venstre for Indgangen sidder det andet store »Navn« i dansk Teaterdigtningens Historie, Romantikeren og Tragediedigteren *Adam Gottlob Oehlenschläger* (1779–1850), modelleret 1855 af H. V. Bissen (1798–1868); Statuen var først opstillet paa St. Annæ Plads, men flyttedes herfra d. 15. Oktober 1874 til sin nuværende Plads. Den store Digter er fremstillet siddende, mageligt tilbagemænet med en Bog i Haanden, parat til at notere sine Tanker ned, naar Inspirationen kommer. Atter her har den ældre Bissen vist sin store Evne til at slaa ned paa det typiske og skabe et monumentalt Værk, der tilfulde giver Udtryk for den fremstillede Personlighed.

Vi fortsætter ad Bredgade og standser ved

ST. ANNÆ PLADS

for at kaste et Blik paa de der opstillede Portrætstatuer. Vendt mod Bredgade staar den store, danske Musiker, Komponisten *Niels W. Gade* (1817–1890) ved en Nodepult dirigerende sit Orkester. Statuen er udført af Vilh. Bissen (1836–1913) og afsløret d. 24. Juni 1897. Paa Ryglænene er anbragt Bronceornamenter med Navnene paa hans vigtigste Kompositioner. Med Ryggen til Gade sid-

der *J. P. E. Hartmann* (1805—1900), Romancernes og »Liden Kirsten«s Komponist, med et opslaaet Partitur i Skødet. Denne Statue er udført af August Saabye (1823—1916), en af H. V. Bissens nærmeste Elever, og afsløret d. 29. December 1905. Paa Soklens højre Side er i Broncerelief fremstillet en Scene fra Operaen »Liden Kirsten«, og paa venstre Side er et Emne fra Balletten »Valkyrien« benyttet.

Foran Indgangen til Garnisons Kirke er rejst et Mindesmærke for Pastor *Olfert Ricard* (1872—1929) af hans taknemmelige Menighed; det blev afsløret d. 20. Juni 1930 og er et Værk af Billedhuggeren Axel Poulsen (f. 1887).

Paa den lille, trekantende Plads, hvor Store og Lille Strandstræde støder sammen, staar en Bronzeafstøbning af Billedhuggeren Otto Evens' Gruppe *Fiskeren lærer en Dreng at spille paa Fløjte*. (Alb.). Otto Evens (1826—1895) var i Besiddelse af en vis teknisk Dygtighed, men en Kunstner uden større Betydning. Det er en indtagende lille Gruppe, et typisk italiensk Genrebillede; Originalmodellen er udført 1861 og findes i Statens Museum for Kunst.

Helt nede ved Toldbodgade staar Statuen af Finansmanden, Handelsfyrsten *C. F. Tietgen* (1829—1901); den er udført af Rasmus Andersen (f. 1861) og blev afsløret paa Børsrampen d. 2. November 1905, men henflyttedes 1931 til sin nuværende Plads.

Vi gaar ad Amaliegade, gennem Harsdorff's Kolonnade og staar paa Byens skønneste Plads, en af de fornemste i Verden,

AMALIENBORG PLADS,

paa hvis Midte den pragtfulde Rytterstatue af *Frederik V* (1746—1766) knejser. Dette stolte Monument (Fig. 4), der kan maale sig med Verdens bedste Ryttermonumenter, er udført af Franskmanden Jacques François Saly (1717—1776). Kongen er klædt i romersk Imperatordragt: Tunica og derover Læderkøllert (lorica), der er prydet med Metal-

ornamenter, og korte Benklæder (braccae); paa Fødderne Sandaler med Krydsbaand og en kort Kappe over Skuldrene; Laurbærkrans om Haaret. Kongen sidder tvangfrit og naturligt uden Stigbøjler og Sattel paa den kraftige Hest, der gaar i en ganske langsom, rolig og afkortet, høj,

Fig. 4.
J. F. Saly: Frederik V.

spansk Trav («Passage»). Hesten er fortrinligt gennemarbejdet i alle Detailler uden anatomiske Fejl og staar naturligt paa den høje, smukke Sokkel. Kongen sidder rænk, støttende den ene Haand paa Kommandostaven, og Saly har fremstillet ham, som man saa ham ride ud paa Promenaderidt blandt Folket, blot, for yderligere at fremhæve Majestæten, er han her iført den romerske Imperatordragt som Skik og Brug var paa den Tid. Rytter og Hest føjer sig sammen til en enestaaende Helhedsvirkning, majestætisk og ophøj-

et. Soklen er prydet med latinske Indskrifter paa For- og Bagside og med to Medailloner, ogsaa med latinske Indskrifter, paa hver Side. Paa Forsiden læses: For Frederik V, den naadige, den fredsæle, de skønne Kunstners Beskytter (rejst af) en taknemmelig og lykkelig Samtid. Paa Bagsiden: Medlemmerne af Asiatisk Handel satte dette Minde om Folkets Kærlighed 1771. Under højre Forben:

Fordi Freden blev sikret under Krigenes Rædsler ved Mod, Klogskab, Troskab og Forbund, og Rigets Magt øgedes ved Flaade, Hær og Provinser. Under h. Bagben: Fordi Handelens Sikkerhed blev genoprettet, og Fordelene øgedes ved Beskyttelser, Overenskomster, Havne anlagte ved begge Have, Landbruget forbedredes ved indførte Love, alles Flid ansporedes og støttedes ved Gunst og Gavnildhed. Under venstre Bagben: Fordi den kongelige By blev udvidet med en ny Bydel, smykket med Bygninger, offentlige Veje anlagdes for hans Midler, Stiftelser aabnedes for den hæderlige Fattigdom. Under v. Forben: Fordi Studiet af græske og italiske Kunster grundlagdes ved et nyt Akademi, Sorø genoprettedes, lærde Skoler stiftedes i Bergen og Trondheim, videnskabelige Sysler gavmildt fremmedes ved lærde Mænds Udsendelse til Østen.

Vi løsriver os fra det smukke Monument og gaar ad Frederiksgade til

FREDERIKSKIRKEN,

ogsaa kaldet Marmorkirken, omkring hvilken foreløbig otte Statuer af Kirkens Mænd i Danmark er opstillet, medens seks tomme Sokler endnu venter. Vi begynder til højre for Indgangen og fortsætter til højre rundt om Kirken. Her staar først *Ansgar*, »Nordens Apostel«, der i 826 kom til Danmark som den første Missionær; Statuen er udført af Th. Stein (1829–1901) og blev opstillet i 1894. *Ansgar* er fremstillet i Munkekutte, bærende en lille Kirke paa højre Haand; han gaar frem fyldt af Begejstring netop overskridende Grænsen, der er angivet ved den romerske Grænsesten, der staar bag ham; den bærer følgende Indskrift: *Eidora Romani Terminus Imperii* (Ejderen, det romerske Riges Grænse).

De følgende fire Statuer er alle udført af Billedhugger *Viggo Jarl* (f. 1879). Den første forestiller *Knud den*

Hellige (1080—1086), som han stod foran Alteret i St. Albani Kirke i Odense opsamlende sit Blod i en Skaal, for at det ikke skulde besmitte Alteret. Derefter følger de to Reformatorer Peder Palladius og Hans Tausen, opstillede henholdsvis 1921 og 1929. *Peder Palladius* (1503—1560), der var Professor og Biskop, virkede ivrigt for Reformationens Gennemførelse ved talrige Skrifter og Lærebøger; han er her fremstillet forkyndende, med den højre Haand løftet i Vejret, medens den venstre holder fast om Bibelen. *Hans Tausen* (1494—1561), Reformationens Indfører, en kraftig og energisk Skikkelse. Ud mod Store Kongensgade staar Statuerne af vore to store Salmedigtere, Kingo og Brorson; den første er, som ovenfor nævnt, af Viggo Jarl og blev opstillet 1911. *Thomas Kingo* (1634—1703), Biskoppen og Salmedigteren, Udgiveren af »Kingos Salmebog« 1699, er af Kunstneren gengivet med stor Kraft; det er en smuk og storslaet Portrætstatue.

Hans Adolf Brorson (1694—1764) er modelleret af August Saabye (1823—1916) og blev opstillet i 1906. Ogsaa den giver et udmærket Billede af den stærkt pietistisk indstillede Præst, der staar parat til at nedskrive en af sine Salmer. Af August Saabye er ogsaa Statuen af *Hans Egede* (1686—1758), »Grønlands Apostel«, der skrider modigt frem med Stav i Haanden, medens han med Kraft trykker Bibelen ind til sig som for at samle Mod til sin vanskelige Gerning, som han udholdt i femten Aar, fra 1721 til 1736.

Til Slut, til venstre for Indgangen, ser vi *Nicolai Frederik Severin Grundtvig* (1783—1872), Præsten og Salmedigteren, den store Skikkelse i det 19. Aarhundredes religiøse Liv i Danmark. Den udmærkede Statue, der gengiver den støtte, kraftige Personlighed, er udført af Vilh. Bissen (1836—1913) og opstillet i 1894.

Udenfor St. Ansgars Kirke, Bredgade 64, staar en anden Statue af *Ansgar*, udført af Billedhugger M. S. Elo (f. 1887) og opstillet i 1927 som Gave fra Direktør Helge Jacobsen. Medens Steins Ansgar mere er Billedet af en

jordisk Mand, der gaar frem mod sin Gerning, er der i denne Statue noget mere beaandet; der straalers ligesom et Skær af det overjordiske fra Munkens Aasyn, idet han forkyndende løfter den højre Haand; det er ogsaa værd at lægge Mærke til, at Ansgar her er iført korrekt Benedictinermunkekutte, idet Kunstneren har gjort direkte Studier til Statuen under et Ophold i Beuron.

Fra Bredgade lægger vi Vejen over

LANGELINIE

og modtages her af det imponerende Springvand, der ligger malerisk for Enden af Amaliegade, *Gefion, der med sine Øksne pløjer Sjælland ud*. Det er udført af Billedhuggeren Anders J. Bundgaard (f. 1864) og opførtes i Aarene 1906—08 af Københavns Kommune med Tilskud af Carlsbergfondene. Det er Sagnet om Gefion, der pløjede Sjælland ud af Sverige, d. v. s. det er den jyske Version, hvor hun pløjer det løs fra Sverige, medens Havvandet bruser om Ploven, der her er benyttet. Den kraftige, unge Kvindeskikkelse slynger med et rask Tag Svøben tilbage for i næste Øjeblik at lade den falde ned over Tyrenes brede Rygge; de voldsomme Dyr maser fremad, og den ene er ved at falde, medens en anden rejser Forkroppen. Springvandet skal ses, naar Vandet fosser ud overalt; Kunstneren har her skabt et Værk af overordentlig stor Virkning, ved det intime Samarbejde mellem Vandet og Skulpturen.

Paa den anden Side af Søen, bag den engelske Kirke, ses *Valkyrien*, et af de mest kendte Værker af Stephan Sinding (1846—1922) og en typisk Repræsentant for hans ofte lidt for effektfulde Kunst, som hans Samtid i saa høj Grad yndede. Statuen er opstillet i 1910 (Alb.).

Til venstre for Hovedpromenaden er *Mindesmærket for Prinsesse Marie* (1865—1909), den franske Prinsesse, Prins Valdemars Ægtefælle, der vandt det danske Folks Hjerte

ved sit usnobbede Væsen og kloge og kunstnerisk begavede Sind. Monumentet er tegnet af Arkitekt Carl Brummer (f. 1864), medens Portrætbusten af Prinsesse Marie og Bronzegruppen ved Soklens Fod, »En Kvinde med sin Dreng«, symboliserende Nutid og Fremtid, er udført af Billedhuggeren Carl Martin-Hansen (f. 1877).

Højt over Anlæggets Træer og Buske knejser *Huitfeldtsøjlen* med Udødelighedens Genius paa Toppen, udført af Billedhugger F. E. Ring (1829–1886); selve Monumentet er tegnet af Arkitekt Vilhelm Dahlerup (1836–1907) og prydet med Kanoner og Kugler, der er opfiskede i Køge Bugt 1872–75, og som stammer fra Huitfeldts Skib, »Dannebrog«. (C. J.). Ivar Huitfeldts Navn er berømt ved hans Bedrift i Køge Bugt, hvor han d. 4. Oktober 1710 holdt saa tappert Stand med sit Lineskib, der til sidst sprængtes i Luften af Svenskerne. Det er et smukt Monument, der gør Dahlerup Ære, han der ellers havde saa stærk Hang til Overlæsselse i Udsmykningen af sine Værker.

Forbi Langeliniepavillonen, nede i Havstokken, sidder *den lille Havfrue* paa en Sten; denne meget yndede og henrivende, lille Statue er et Værk af Billedhugger Edv. Eriksen (f. 1876) og blev opstillet 23. August 1913. Den lille Havfrue fra H. C. Andersens Æventyr er lige svømmet i Land og er gengivet i det Øjeblik, Trylledrikken begynder at øve sin Virkning, og Fiskehalen er i Færd med at spaltes; Carl Jacobsen omfattede med særlig Sympati denne Statue blandt de hundrede andre Statuer, som han har skænket sin By. Lidt videre fremme ser vi Statuen *Efter Badet* af Carl Aarsleff (1852–1918), (C. J.); den unge, spinkle Dreng tørrer sig efter Badet. En ganske anden Kraft er der over Statuen af *Svømmeren*, der staar ud mod Lystbaadehavnen. (C. J.). Den er udført af den svenske Billedhugger Johan Laurentius Helenus Börjeson (1835–1910); et Marmoreksemplar af Statuen findes i Ny Carlsberg Glyptotek. Det er en ganske udmærket, realistisk Gengivelse af en Sportsmands gennemtrænede Legeme, en kraftig, rank Skikkelse, udført med stor Dygtighed.

Fra Lystbaadehavnen kaster vi lige et Blik over paa Kastelsvoldens Flagbastion, hvor *Mindesmærket for Slaget paa Reden 2. April 1801* staar; det er en Støtte af graa Granit med ornamentale Bronceprydelser, udført af Arkitekt Th. Bindesbøll (1846–1908); Monumentet blev afsløret paa Hundredaarsdagen for Slaget. Den massive, rent dekorative Støtte er et typisk Eksempel paa Bindesbølls ofte barokke Fantasi, der gav sig saa storartede Udslag i hans dekorative Arbejder.

Midt for Lystbaadehavnen, vendt mod Havet, staar det store *Mindesmærke for de under Verdenskrigen forliste danske Søfolk*, udført af Billedhugger Svend Rathsack (f. 1885) og Arkitekt Ivar Bentsen (f. 1876) og rejst af Dansk Dampskibsrederiforening d. 9. Maj 1928. Paa en rhombeformet Sokkel, der bærer Navnene paa de omkomne Søfolk, staar en stor, kraftig, noget tung Kvindeskikkelse i antik Dragt; hun nedlægger en Laurbærkrans til de omkomnes Ære. Soklen hviler paa en større Underbygning af samme Form, efterlignende et Skibs Forstavn; den er prydet med Relieffer paa alle fire Sider. Først ses Krigens Symbol, en Mand, der med udstrakt Sværd udsender Ulykkesfuglen, og derefter følger et Skib, der er stødt paa en Mine eller torpederet; det gaar i to Dele, medens Mandskabet søger at redde sig ved at springe i Vandet; paa den tredie Side ser man, hvorledes Mandskabet fra et synkefærdigt Skib reddes af en tililende Baad. Til Slut er det fredelige Hjemliv gengivet; Kvinder og Børn danner en smuk Gruppe, og Handelens Gud, Merkur, hviler yderst til højre.

Ude paa den yderste Pynt ved Lystbaadehavnen staar *Mindesmærket for Mylius-Erichsen, Høeg-Hagen og J. Brøn-lund*, de tre Deltagere i Danmarksekspeditionen, omkomne i 1907 under Forsøg paa at naa Overvintringsstedet ved Danmarkshavn. Monumentet er en mægtig Granitsten, der er opfisket i Øresund; paa Forsiden er der af Billedhugger Kai Nielsen (1882–1924) indhugget et Relief, der gengiver de tre modige Mænds sidste Vandring henover de øde

Ismarker; de slider sig frem skubbende det tunge Læs, som Hundene ikke mere kan trække. Paa Bagsiden læses en lang Indskrift, der indeholder et Uddrag af Grønlanderen Brønlands Dagbog.

Vi forlader Langelinie over Langeliniebroen og ser lige foran paa Strandboulevarden et Mindesmærke for *Ørelægen H. W. Meyer* (1824—1895), der indlagde sig uvurderlig Fortjeneste ved Studiet af de adenoïde Vegetationer og Udarbejdelsen af en Helbredelsesmetode for disse. Monumentet blev afsløret d. 25. Oktober 1898; Broncebusten er udført af den finske Billedhugger Walter Magnus Runeberg (1838—1920), og Kvindeskikkelsen med Palmegrenen, ogsaa i Bronze, symboliserende Sundheden, i den græske Sundhedsgudinde Hygieias Skikkelse, er udført af Vilhelm Bissen (1836—1913).

Paa Trondhjemsplads staar Gruppen *Diana til Hest* udført af Carl J. Bonnesen (f. 1868), 1908. (C. J.). Den dristige Rytterske har nedlagt en Hjort, som hun nu sprænger hen over i strakt Galop.

Vi gaar ned til

GRØNNINGEN

og ser først paa *Monumentet for de skandinaviske Frivillige og Faldne i Krigene 1848—50 og 1864*, der er rejst inde paa Smedelinien; det er udført af Anders J. Bundgaard (f. 1864) og afsløredes d. 6. Juli 1920 ved Sønderjyllands Genforening med Danmark. Monumentet er udført i Granit og er et Udslag af Bundgaards noget massive Stil; den ranke Kvindeskikkelse i den græske Peplos holder et Flag og to Spyd ved højre Side. Forneden ses de tre nordiske Landes Vaaben.

I Anlægget ud mod Gaden staar to Broncestatuer; først *Danaïde* af Johannes Bjerg (f. 1886), opstillet i Foraaret 1927 af Københavns Kommune. (Fig. 5). Denne noget affekterede Kvindeskikkelse, der bærer en Vandkrukke paa

Hovedet, er et typisk Udslag af den moderne Kunstners Fantasi; Statuen er ikke uden Ynde, og de forskellige Linier samler sig til et smukt Hele. Danaïden er en Skikkelse, der er laant fra den græske Sagnverden; Kong Danaos' Døtre, Danaïderne, dræbte alle deres Ægtefæller i Bryllupsnatten, og derfor maatte de efter deres Død evigt bære Brudevand til et bundløst Kar. Den lille *neapolitanske Vandbærer* er et Værk af en helt anden Art. Han er udført af Th. Stein (1829–1901) i 1859. (Alb.). Den søde, friske Dreng virker overordentlig naturligt, som han let og utvungent gaar frem bærende Vandkruken paa Skulderen; vel er det ikke noget betydeligt Kunstværk, men Statuen undlader dog ikke at gøre et vist Indtryk i al sin Fordringsløshed.

Af Th. Stein er ogsaa Monumentet for *Admiral Edouard Su-*

enson (1805–1887) ved Nyboder, afsløret d. 9. Maj 1889, 25 Aarsdagen for Sejren i Søslaget ved Helgoland. Paa en Sokkel prydet med Skibssnabler staar en fortrinlig Portrætbuste af Sejrherren i Slaget; en trodsig Løve ved Sokkels Fod støtter med sin ene Pote et Vaabenskjold, hvor paa Datoen er nedskrevet. Monumentet er rejst ved Bidrag fra hele Landet. – Ud mod

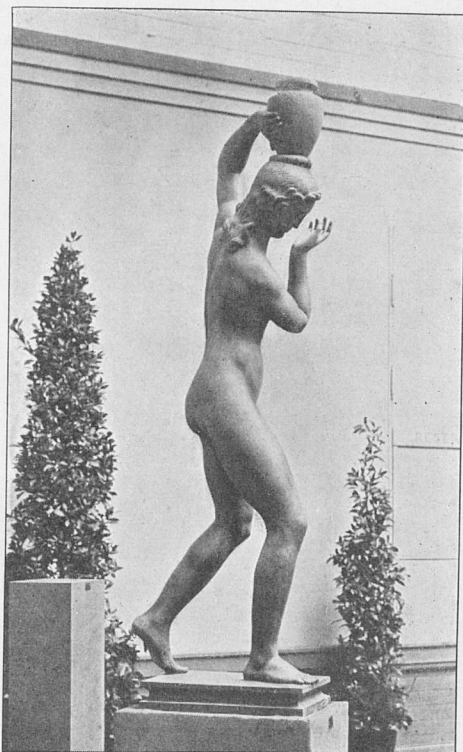

Fig. 5.
Johannes Bjerg: Danaïde.

ØSTERVOLD

staar Skaberen af denne ejendommelige Bydel, Nyboder, *Christian IV* (1588–1648); Statuen er udført af Vilhelm Bissen (1836–1913) og afsløret d. 29. Juli 1900 efter en Indsamling ved en Komité med Viceadmiral Ravn i Spidsen. Her staar den populære Konge, Byens vældige Bygherre, med sin Stok i Haanden, i Tidens Dragt med den for ham karakteristiske Haarpisk ned over venstre Skulder, saaledes som vi kender ham fra samtidige Malerier. I den nærmeste Fremtid maa Statuen flyttes, da en ny Gade skal brydes igennem paa dette Sted; det har imidlertid ikke været let at finde en egnet Plads til Statuen, der nu en Gang hører til Nyboder. Man har da ogsaa nu besluttet at lade den beholde sin gamle Plads, idet den kun flyttes nogle Meter til Siden og vendes halvt om.

Fortsætter vi ad Østervold ser vi højt oppe over Østre Anlægs Træer paa Püchlers Bastion et af Byens mest omstridte Monumenter, der først havde sin Plads foran Statens Museum for Kunst, hvorfra det flyttedes i 1919; det er *Danmarksmonumentet*, udført af Louis Hasselriis (1844–1912) og rejst i Anledning af Kong Christian IX og Dronning Louises Guldbryllup d. 26. Maj 1892; det afsløredes paa Femaarsdagen. En Kvindefigur, symboliserende Danmark, staar paa en Piedestal i Midten, der er prydet med Portrætmedailloner af Christian IX, Dronning Louise og deres Børn og Svigerbørn. Tre store Løver (Løverne fra det danske Vaaben), der ikke gør noget særlig løveagtigt Indtryk, sidder rundt om Piedestalen, og imellem dem ses tre Relieffer, der forestiller: Prins Vilhelms Valg til Konge af Grækenland, Prinsesse Alexandras Bryllup i England og Prinsesse Dagmars Kroning i Rusland.

Ved Hjørnet af Østervold og Sølvgade gaar vi ind i

ANLÆGGET FORAN
STATENS MUSEUM FOR KUNST,

hvor Museet har opstillet en hel Del af sine Skulpturværker, hovedsagelig Broncestatuer og grupper. Begyndende til højre ser vi først en Statue af Carl Aarsleff (1852–1918), *Abel ofrer til Herren* (1893); den unge Dreng staar med Armene rakt mod Himlen i Bøn, medens det ofrede Lam ligger bag ham paa Stenaltret; som Aarsleffs øvrige Kunst er det et dygtigt Arbejde, men af en temmelig flov Karakter. En ganske anden Kraft er der i *Philoktet* af H. V. Bissen (1798–1868), udført ca. 1854; Statuen stammer fra en Tid i hans Liv, hvor han var stærkt inde paa det klassiske Omraade og næsten udelukkende skabte Værker med Emner hentede fra den græske Sagnverden. *Philoktet*, den græske Helt og fortrinlige Bueskytte, der paa Vejen til Troja blev bidt i Foden af en giftig Slange og efterladt paa Øen Lemnos paa Grund af sine Smerteskrig og Saarets ulidelige Lugt, er her fremstillet hinkende frem, forsigtigt sættende den indbundne højre Fod til Jorden. Med stor Dygtighed er hans frygtelige Lidelser gengivet, baade i det af Smerte fortrukne Ansigt og i Behandlingen af Kroppens Muskulatur. Et Marmoreksempel findes i Ny Carlsberg Glyptotek. Statuen af Viggo Jarl (f. 1879), *Ung Mand med Slinger* (*Mauvaise pensée*) er et typisk Eksempel paa denne Kunstners, ofte meget mærkelige, Statuer af unge Mænd, der giver Udtryk for en eller anden Tanke. I *David* af Aug. Saabye (1823–1916), udført 1875, ser vi et Eksempel paa Kunsten i den Thorvaldsen-Bissenske Retning, den idealiserede Skønhed under Paavirkning af Antikken. *David* staar med Slingen strammet mellem venstre Fod og højre Haand og ser paa Virkningen af Kastet; den krumme, antikke Stav (paa græsk: lagobolon) paa Fodstykket kendetegner ham som Hyrdedrengen; denne Stav blev senere Forbilledet for *Bispestaven*. Derefter følger et Værk af Th. Stein (1829–1901), *Faustulus med Romulus og Remus* (1896); det er

Hyrden, der har fundet de to udsatte Tvillingbrødre, som Ulvinden har plejet; han har taget Roms vordende Grundlægger og Broderen op for at bringe dem til sit Hjem, medens »Plejemoderen« ængsteligt løber ved Siden af. *Jægerinden* af Vilh. Bissen (1836–1913), udført 1890, hører til de af Bissens Værker, der ikke behøver nogen nærmere Forklaring; den unge Kvinde staar paa Taaspidserne, strækker sig i Vejret og løfter glædestraalende den gennemskudte Due højt over sig. Det er et dygtigt Arbejde, gennemført i Enkelthederne, men det virker noget tomt paa et moderne Menneske.

Den døde Mand af Stephan Sinding (1846–1922) er et typisk Værk af denne Kunstner; den fortvivlede Kvinde, der forgæves søger at løfte det tunge Legeme fra Jorden, medens hun spejder efter Hjælp, henvender sig umiddelbart til Beskuerens Medlidenhed paa en næsten for paagaende Maade. *Gravmæle over en ung Pige* af J. F. Willumsen (f. 1863) taler i al sin Enkelthed for sig selv; den lille Ungpigeskikkelse ligger fredeligt sovende med Haanden under Kinden. Figuren er en Gjentagelse af Gravmælet over Agnete Pontoppidan (død 1909) paa Holmens Kirkegaard og er udført 1910. Derefter følger atter en meget gribende Gruppe, der ikke undlader at øve sin Virkning paa den forbipasserende; det er *Adam og Eva ved Abels Lig*, modelleret af Carl J. Bonnesen (f. 1868) 1900; den lille, døde Dreng ligger udstrakt foran Forældrene, der hver paa sin Maade giver Udtryk for deres grænseløse Fortvivlelse. Faderen stirrer uforstaaende frem for sig, medens Moderen sidder med tilbagekastet Hoved, lukkede Øjne og aabenstaaende Mund, helt hengivet i sin Sorg. Til venstre staar *Skyggen*, modelleret af N. Hansen-Jacobsen (f. 1861) i 1897. Det er det af hans Værker, hvor han har drevet sin særprægede Teknik videst; den fantastiske Skikkelse kryber henad Jorden med al den Uhygge, der kan være over en langstrakt Skygge; der er et Pust af Dødens kolde Gys over den snigende Skikkelse, der holder Timeglasset i den fremstrakte Haand.

Vi gaar ned ad Tværgangen til venstre og ser først *Danaë*, Sandstensstatue udført 1927 af den svenske Billedhugger Gerhard Henning (f. 1880), der nu har fast Bopæl i København og hovedsagelig arbejder for den kongelige Porcellænsfabrik, hvor han har udført talrige, fortrinlige Smaa-grupper. Denne Statue er hans første i stort Format, og den er i de sidste Aar blevet efterfulgt af andre, af hvilke der staar endnu en i dette Anlæg. *Danaë*, der ifølge det græske Sagn holdtes indespærret i et underjordisk Rum af sin Fader, da det var blevet spaaet ham, at hans Dattersøn skulde blive hans Bane, er her fremstillet i det Øjeblik, Zeus sænker sig som en gylden Regn i hendes Skød, et Motiv, der ofte er benyttet i Kunsten; *Danaë* fødte senere Sønnen *Perseus*. Statuen er udført med stor Følelse for det specielt kvindelige; med stor Dygtighed er Figuren gennemarbejdet, og de bløde Former er gengivet paa en Maade, der minder om det bedste i Kai Niensens Kunst. *Frejr paa Galten* er udført af Billedhuggerparret Siegfried og Olga Wagner i Kalksten 1924. *Frejr*, *Frejas* Broder, den nordiske Freds- og Frugtbarhedsgud, Guden for Regn og Solskin, sidder overskrævs paa sit Vildsvin, *Gullinbursti*, som han baade brugte for sin Vogn og til at ride paa; han støtter det vinløvkransede Hoved i Hænderne og stirrer smilende frem for sig. Fru Anne Marie Carl-Niensen *Havfrue* (1921) er en nydelig, dekorativ Figur; morsomt er Ansigtets fiskelignende Udtryk.

Gaar vi tilbage til vort Udgangspunkt og op ad Gangen langs Sølvgade, ser vi først *Afrodite* udført 1915 af Prof. E. Utzon-Frank (f. 1888). Figuren er et af Utzon-Franks yndefuldeste Arbejder og uden hans senere saa stærkt fremtrædende Manierisme, selv om den stiliserede Frisure og den gennemført æstetiske Behandling tager noget af Værkets Friskhed. Det er en Blanding af Antik og Renaissance i en moderne Kunstners Udførelse. *Panterjægeren* (Fig. 6) af J. A. Jerichau (1816—1883), udført i Aarene 1845—46, er denne Kunstners Hovedværk. Et forbavsende friskt og kraftigt Kunstværk fra denne Tid, hvor man af

lutter Interesse for Antikken helt glemte det umiddelbare Studium af Naturen; Jerichau var den af de dalevende Kunstnere, der drev de mest intensive Naturstudier, og da disse ikke undlod at sætte deres Præg i hans Produktion, blev hans Værker ikke skattede af hans Samtid, men er det saa meget desto mere nu. Jægeren har røvet den lille Unge og bliver angrebet af den rasende Moder, som han søger at ramme med sit Spyd. Der er Spænding i Gruppen, der paa udmærket Maade øges ved Kompositionens kraftige Skraalinier. Atter et moderne Værk paa den anden Side: *Abessinier* af Johannes Bjerg (f. 1886), udført 1914–15, et Udslag af den moderne Kunstners Søgen til fremmede Folkeslag for at finde nye Former og Linier; den overslanke Figur med de krydsede Ben er meget elegant, men virker affekteret og unaturlig. Statuen ved Siden af er blot benævnt *Manden*; den er udført i 1920 af Billedhuggeren Svend Rathsack (f. 1885). Han er en Kunstner, der absolut naar højest i sine Statuer af unge Mænd; denne er fremstillet i det Øjeblik, da han vaagner til Bevidsthed om sin Styrke og i Opvaagnen rækker og strækker sig, saa at Musklerne spændes. *Bokseren* af Jean Gauguin (f. 1881) er udført 1921 og er et af denne Kunstners faa Arbejder i stor Maalestok; hans Hovedproduktion falder paa det keramiske Omraade, hvor han i de senere Aar ogsaa har udført større Figurer og Grupper. Denne Statue af en kraftig og muskeltrænet Bokser, der er parat til at gaa løs paa Modstanderen, virker brutalt, og Skikkelsen synes ikke at have den for en Bokser saa nødvendige Balance og Behændighed.

I Tværgangen staar tre Værker af vor største, moderne Billedhugger Kai Nielsen (1882–1924), *Leda med Svanen*, Sandsten 1918, *Liggende Kvinde* (Leda uden Svanen), Fakse Marmor 1920, og endelig *Tømrværen*, Granit 1913. Leda, den græske Kongedatter, som Zeus besøgte i Skikkelse af en Svane, har alle Dage været et yndet Tema for kunstnerisk Fremstilling. Kai Nielsens tætsluttede Gruppe med det gennemførte Trekantmotiv er en af hans bedste

og mest karakteristiske Figurer. Til den liggende Kvinde har han benyttet et Motiv, som han har laant fra en lille Figur af Gerhard Henning, og skabt et af sine betydeligste Værker. I faa Kunstværker finder man en saadan Gennemmodellering af Formen, en saadan Forstaaelse af det specielt kvindelige og en dog saa kraftig Komposition. Gruppen af Tømreren med Kone og Barn er et Forarbejde til Figurerne paa Blaagaardsplads, der udførtes 1913–15 (se nedenfor); her er den kubiske Form, der er gennemført i denne Plads' Figurgrupper, endnu ikke færdig udviklet.

Ved Gangen langs Museet ses endelig til venstre en Broncegruppe, *To Jagthunde, der staar for Hønsene*, af Dyrebilledhuggeren Lauritz Jensen (f. 1859), der i sine naturalistiske Skulpturer, som ofte har fundet Anvendelse paa Porcellænsfabrik-

kerne, giver udmærkede, karakteristiske Billeder af Dyrene. Til Slut ser vi til højre Gerhard Hennings *Staaende Pige*, udført i Sandsten 1929. Gerhard Henning, der interesserer sig saa meget for den kvindelige Form, har i denne Statue overdrevet. Den kraftige Kvinde, der støtter sig til en firkantet Pille, staar hensunken i Tanker. Hvor langt finere virker ikke den lille Statue af Danaë! Denne er næsten brutal.

Fig. 6.
J. A. Jerichau: Panterjægeren.

For Enden af Museet ud mod

SØLVGADE

staar en Bronceafstøbning af *David* af den berømte Italiener Michel Angelo (1475—1564). (C. J.). Figuren paabegyndtes 1501; David blev før den Tid altid fremstillet efter Kampen og delvis paaklædt; nu fremstillede den geniale Kunstner ham før Kampen, som en stor, nøgen Dreng, med stort Hoved og kraftige Hænder, dog i sit gigantiske Format mindende om en ung Kæmpe. Figuren, der er udført med den store Renaissancekunstners fremragende Teknik, er noget flad paa Ryggen grundet paa fejl Beregning af Blokken; den var oprindeligt beregnet til Opstilling op ad en Mur, men led meget i fri Luft og blev i 1874 opstillet i Accademia Museet i Florens, og en Bronceafstøbning i Lighed med denne blev benyttet til Monumentet paa Piazzale Michelangelo ovenfor Florens. Vor Broncestatue var først opstillet paa Prøve ved Helligaands Kirke, senere udfør Vartov, men dens store Dimensioner krævede større Omgivelser, og Statuen fandt sin endelige Plads her i Anlægget.

Ved Østre Anlægs Udgang paa Hjørnet af Sølvgade og Stockholmsgade staar en Bronceafstøbning af et Værk af den svenske Billedhugger Aron Jerndahl (f. 1858), *Det lider mod Skumring* (Det lider mot skymning), et af de mange Arbejder hvori han skildrer svenske Folketyper i Halvfigurer og Buster. (Alb.). Foran Hirschsprungs Malerisamling, ud mod Stockholmsgade, staar en lille Rytterstatue i Bronze. Det er en Barbar, eller, som den ogsaa hedder, *En kampfærdig Hunnerhøvding til Hest*, af Carl J. Bonnesen (f. 1868) 1891. Det er en af Bonnesens mange Fremstillinger af asiatiske Typer, som han forstaar at gengive med megen Realisme og stor Dygtighed. Hunneren her sidder stolt paa sin Hest med løsthængende Tøjle og fatter med begge Hænder om den udtrukne Sabel, medens

han tager Vue over Fjenden; afhuggede Hoveder af dræbte Fjender hænger ved Sadlen.

Foran Polyteknisk Lærestalt staar Statuen af *Ole Rømer*, vor verdensberømte Landsmand, hvis Fortjenester læses paa Soklen: »Ole Christensen Rømer opdagede Lysets Tøven, lærte Astronomen nøjere at bestemme Stjernernes Plads og aabnede Fysikeren Vejen til den praktiske Varmemaaling. Han viste det danske Folk Naturvidenskabens Anvendelse. 1644—1710«. Statuen er udført af Ludvig Brandstrup (f. 1861) og afsløret d. 15. April 1918 som Gave fra Ingeniør Alexander Foss. Ved Indgangen til Botanisk Have staar *Tubalkain*, den første Smed, Kains Ætling (jvf. Gruppen paa Dantes Plads), udført af Vilh. Bissen (1836—1913). (Alb.).

Et lille Stykke ned ad Østervold oppe foran Observatoriet ser vi Statuen af vor store Astronom *Tycho Brahe* (1546—1601), der i sin Tid behandlede saa uretfærdigt af sit Fædreland. Statuen (Fig. 7), der er et udmærket Værk af H. V. Bissen (1798—1868), blev afsløret d. 8. August 1876 paa 300=Aarsdagen for Nedlæggelsen af Grundstenen til Uranienborg paa Hveen. —

ROSENBORG HAVE

er for Tiden Genstand for en større Omregulering, og forskellige Ændringer paatænkes med Hensyn til Statuernes Opstilling, mulig fjernes endog enkelte. Vi maa imidlertid se paa Statuerne, som de staar i Øjeblikket, og haabe, at Omflytningen ikke vil blive alt for revolutionerende.

Gaar vi ind fra Hjørnet af Østervold og Sølvgade, ser vi først til højre for Vejen Bronzegruppen *Et farefuldt Øjeblik* eller Kamp med en Slange af Englænderen Sir Thomas Brock (1847—1923), Englands berømteste Portrætbilledhugger i Slutningen af 19. Aarhundrede, der bl. a. har udført Dronning Victorias Nationalmindesmærke foran

Buckingham Palace i London. (C. J.). Gruppen er ved Omreguleringen kommet til at staa med Ryggen mod de forbipasserende; ved en Ombytning med den nedenfor omtalte Hjortegruppe, vilde man komme ud over denne Vanskelighed. *Springvandsfiguren*, en lille Dreng paa en Svane, midt i Havens runde Bassin er udført af H. E. Freund (1786—1840) i 1837, men i 1914 erstattet med en ny Afstøbning. Friends Bronzefigur, der nu er i Kunstmuseet, benyttede et Motiv, der forelaa i en gammel Sandstensfigur af le Clerc fra 1730'erne, der oprindeligt stod i Bassinet. Denne Figur og de talrige lignende Springvandsfigurer, der i den senere Tid er opstillet rundt omkring i Byen, gaar alle tilbage til en antik Figur, Drengen med Gaasen, der findes i det kapitolinske Museum i Rom; Gruppen dér er en romersk Kopi efter et i Oldtiden meget berømt Værk af Boethos fra Chalkedon, der levede i II. Aarh. f. Kr.

Fra Springvandet gaar vi til venstre ned mod Herkulespavillonen, der ligger for Enden af »Kavallergangen«, et Værk af Arkitekt C. F. Harsdorff (1735—1799), opført i 1772. Pavillonen har sit Navn efter Gruppen, der er opstillet i Midten, mellem Søjlerne, *Herkules i Kamp med den nemeiske Løve*; denne Gruppe og de to Figurer i Sidenischerne, *Orfeus* og *Eurydike*, er købt af Frederik IV i Italien 1709 og er udført af den italienske Billedhugger Giovanni Baratta (1670—1747). En hel Del Statuer af Sten og Bly stod i Haven fra gammel Tid, men blev af Harsdorff og Wiedewelt kasserede ved Havens Regulering, og kun ganske enkelte bevaredes, deriblandt disse tre typiske, barokke Dekorationsfigurer. De to Relieffer øverst er af *Johannes Wiedewelt* (1731—1802), og her mærkes den klassicistiske Ro og Formens Enkelthed i Modsætning til de barokke Statuer; Reliefferne forestiller *Herkules* og *Omphale*, et meget yndet Emne i Billedhuggerkunsten efter den hellenistiske Tid. Herkules maatte ifølge Sagnet en Tid gøre Slavetjeneste og forfaldt til blødagtigt Liv; han iførte sig Kvindeklæder, medens Omphale tog Løvehuden og Køllen.

Bag Herkulespavillonen med Façade mod Sølvgade ser vi Mindesmærket for den retslærde Politiker, *Professor Henning Matzen* (1840–1910), udført af Arkitekt Frederik Kiørboe (f. 1878) og Billedhugger Anders J. Bundgaard (f. 1864). En slank Søjle krones af en Vase, og paa dens Basis er anbragt en Medaillon med Portrætrelief; paa Fundamentet sidder en Kvinde skikkelse med en opslaaet Bog, symboliserende Videnskaben. Ved Siden af staar *Danserindebrønden*, et Værk af Rudolph Tegner (f. 1873). Brønden er opstaaet som et Udslag af Brygger Jacobsens varme Interesse for den danske Ballet; Billedhuggerne Tegner og Bonnesen konkurrerede, og Carl Jacobsen bestilte Tegners Brønd, der fik sin Plads her efter megen Diskussion. For Enden af »Damegangen« sidder Eventyrdigteren *H. C. Andersen* (1805–75);

Fig. 7.
H. V. Bissen: Tycho Brahe.

Monumentet er udført af August Saabye (1823–1916) og afsløredes d. 26. Juni 1880. Paa Soklen ses to Bronzerelieffer gengivende to af Vilhelm Pedersens Illustrationer til H. C. Andersens Eventyr; til venstre det lille Barn paa Storken fra »Aarets Historie«, til højre de tre Svaner fra »Den grimme Ælling«. Ikke langt fra H. C. Andersen staar *Liden Gunver*, udført i 1898 af Th. Stein (1829–1901);

den lille Bondepige er inspireret af Joh. Ewalds Romance i »Fiskerne«:

»Liden Gunver vandrer som helst i Qvel,
 Saa tankefuld.
 Hendes Hjerte var Vox, hendes unge Sjæl
 Var prøvet Guld.
 O, vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!«

Ved Porten paa Hjørnet af Gothersgade og Kronprinsessegade, som Hørup lod aabne i 1901, staar Monumentet for ham, udført af J. F. Willumsen (f. 1863) og afsløret d. 22. November 1908. *Viggo Hørup* (1841—1902), den politiske Agitator, det radikale Venstres »Fader«, er her fremstillet talende; i en noget brutal Stilling og med en dristig Afskæring af Benene staar han paa Soklen, der har Form af en Talertribune. Paa Granitsoklen er i Bronce-relief fremstillet Scener fra Bøndernes Liv før og nu; til højre Træhesten og Ridefogeden i Funktion, foran samtalende Mænd og en mægtig Eg, medens Bagsiden prydes af et Landskab med Kæmpehøj og Pløjescene. Meget om-disputeret som dette Monument stadig er, er det dog som Kunstværk betragtet betydeligt bedre end *Hjortegruppen* ved Siden af, der er udført af Franskmanden Arthur Jacques Le Duc (1848—1918). (C. J.). Gruppen vilde vinde betydeligt ved at ses forfra, da den store Hjort staar i den saakaldte »Hubertusstilling« med det højt løftede Hoved. Mulig var det en Ide som ovenfor nævnt at ombytte denne Gruppe med Gruppen »Et farefuldt Øjeblik«; *Hjortegruppen* vilde komme mere til sin Ret paa den trekantede Plads, omend det maaske var det klogeste at anbringe den paa et mere skjult Sted.

Vi gaar op ad den brede Gang mod Rosenborg Slot og ser foran »Grønne Bro« Statuen af *Dronning Caroline Amalie* (1796—1881); Monumentet er rejst af »Dronning Caroline Amalies Asylskoles Minde« og afsløret paa hendes Hundredaarsdag d. 28. Juni 1896. Christian VIII's Dron-

ning, der oprettede den første Asylskole og helt helligede sig Asylsagen, har her faaet et pompøst og smukt Monument, der er udført af Vilh. Bissen (1836–1913). »Grønne Bro« flankeres af *to Kobberløver* paa gamle Sandstenssokler; Broen blev færdigbygget i 1626, og ved den Tid maa ogsaa Løverne være udført. Den interessante Gruppe af en *Løve i Kamp med en Hest* er udført af Peter Husum og, efter dennes Død i 1619, fuldendt af Jørgen Wulff, der har foretaget Affilingen og Ciseleringen. Motivet er taget fra en antik Marmorgruppe, der nu er opstillet i Conservatorpaladsets Gaard i Rom (Katalog 1926, Nr. 100); den omtales allerede i 14. Aarhundrede, og Peter Husum har sikkert set den gengivet i et Stik. Løven har revet Hesten om paa Siden og sætter Gabet i dens Flanke, saa Blodet driver ned ad Bugen. Det er en meget morsom gammel Fremstilling i al sin Ubehjælpssomhed; Hesten er mærkværdig stivbenet, og Løvens Hoved har et fuldstændig menneskeligt Udtryk, der yderligere fremhæves af Manken, der skilt i Panden falder temmelig glat ned til Siderne. Gruppen fandt da altsaa ogsaa Naade ved Oprydningen i det 18. Aarhundrede og er af betydelig større Værd end mange andre af Havens Skulpturer. Gruppen staar paa en barok Sokkel, der er prydet med Frugt- og Blomsterguirlander ophængte i Sløjfer. Endnu en Statue ser vi paa vor Vandring i Haven, *Ekko* af Aksel Hansen (f. 1853), udført 1888; en nøgen Kvinde løber frem med udslaet Haar, raabende med højre Haand for Munden, idet hun lytter efter Svaret. — I

BOTANISK HAVE

er opstillet otte Statuer, alle Gengivelser af antikke Kunstværker og skænkede af Carl Jacobsen i 1909. Det er saakaldte galvanoplastiske Afstøbninger, mekaniske Gengivelser i Metal af Kunstværker i Sten eller Bronze. Kunstværkerne taber meget ved denne mekaniske Overførelse,

men det er dog af en vis Betydning at faa Lejlighed til at stifte Bekendtskab med nogle af de mest berømte, græske Statuer, selv om det kun bliver paa anden, tredie Haand; vi kender nemlig for Størstedelen kun den græske Kunsts Mesterværker gennem de romerske Oldtids-Kopier, og alle de i København opstillede Afstøbninger af antikke Statuer er taget over saadanne romerske Arbejder.

Til højre for Indgangen staar *Athena Lemnia*, en Bronze-statue af den store, attiske Billedhugger Fidias; den blev skænket af Folk fra Øen Lemnos til Athens Akropolis ca. 450 f. Kr. Der er bevaret en Række gode romerske Marmor-kopier, hvoraf denne er en af de bedste og findes i Dresden, medens Hovedet befinder sig i Bologna. Denne ranke, smukke Kvindeskikkelse, der staar drømmende med Hjelmen i Haanden, er et typisk Udslag af den fidiasiske Kunsts Ro og Ophøjethed. Athena er iført den doriske Peplos og bærer paa Brystet den beskyttende Aigis med det skrækindjagende Medusahoved (*Gorgoneion*). Lidt videre fremme staar den saakaldte *Artemis fra Versailles*, der nu findes i Louvremuseet i Paris. Jagtens Gudinde iler afsted førende en springende Hjort ved Hornene, medens hun med højre Haand griber en Pil af Koggeret. Hun er iført en kort, ærmeløs Chiton, typisk for Jægerinder og unge Sportskvinder, og den uldne Kappe er slynget om venstre Skulder og om Livet. Statuen er en romersk Kopi efter et græsk Arbejde fra IV. Aarhundrede f. Kr. Overfor Broen staar et af Oldtidens berømteste Kunstværker, *Diskoskasteren* (Diskobolen) af Billedhuggeren Myron, der levede i V. Aarh. f. Kr. Statuen, der er udført ca. 470–60 f. Kr., er enestaaende for denne tidlige Tid ved Figurens voldsomme Bevægelse. Diskoskasteren har svunget Kasteskiven helt tilbage i højre Arm for i næste Øjeblik at lade den suse over Banen. Til Trods for den stærke Bevægelse i Figuren mærker man dog den bundne Form; først i IV. Aarh. gengives den helt frigjorte Bevægelse. Statuen kendes i flere Eksemplarer; denne Afstøbning er taget over en Replik i Vatikanet, medens Hovedet er re-

konstrueret efter Hovedet paa en Statue i Palazzo Lancellotti i Rom.

Til venstre for Vejen staar *Narkissos*, den skønne, græske Yngling, der forelskede sig i sit eget Spejlbillede og sygnede hen og døde i utilfredsstillet Længsel; i Stedet for ham lod Jorden den Blomst skyde op, der bærer hans Navn. Denne Statue, der findes i Louvre, gaar tilbage til et Værk af den store, argiviske Broncestøber og Billedhugger Polyklet eller en af hans Elever fra Midten af V. Aarh. f. Kr., og viser den Tids vaagnende Forstaaelse af den rytmiske Bevægelse gennem det menneskelige Legeme; han støtter venstre Arm paa en Pille, bøjer tankefuldt Hovedet mod Skulderen og hviler paa højre Fod, medens venstre er skudt let tilbage. *Sandalbinderen*, et Værk af det IV. Aarh. s Kunst-

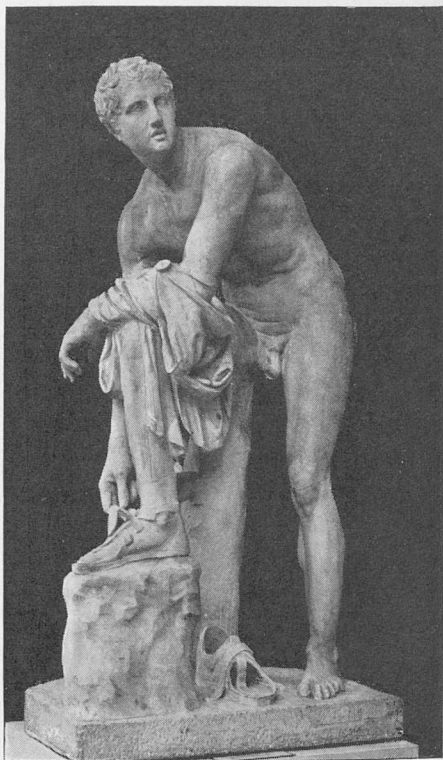

Fig. 8. Lysippos: Sandalbinderen.
(Ny Carlsberg Glyptotek).

ner Lysippos, der fuldendte den statuariske Fremstilling af Atleter, kendes gennem flere romerske Kopier, hvoraf en findes i Ny Carlsberg Glyptotek (Fig. 8); denne sidste ligger til Grund for vor galvanoplastiske Afstøbning. Her ser man, hvor meget og hvor lidt man tør slutte ud fra disse Afstøbninger, idet f. Eks. her hele Støtten i *Marstorstatuen* er fjernet; paa den anden Side giver Afstøb-

ningen en Idé om Lysippos' Arbejde, idet Marmorstøtten er den romerske Kopists Værk, der er tilføjet af Hensyn til det tungere Materiale og ikke fandtes i den græske Original-bronze. Det er saaledes kun en svag Idé, vi faar om det græske Kunstværk, men vi er dog i Stand til at glæde os over den smukke Yngling, der er i Færd med at løse sin Sandal, medens han iagttager sine Kammerater, der allerede tumler paa Palæstraen (Øvelsespladsen).

Vi gaar tilbage den anden Vej omkring Søen og ser først paa den saarede *Amazone*, den saakaldte kapitolinske, der findes i det kapitolinske Museum i Rom og menes at være et Værk af Kresilas, en Billedhugger i 2. Halvdel af V. Aarh. f. Kr. Det er en af denne Tids typiske Kvindeskikkelser med de kraftige, næsten mandlige Former. Amazonen er saaret i højre Side og fjerner med venstre Haand Dragten fra Brystet. Helt oppe i den bageste Del af Haven staar den fine, lille Statue af *Artemis fra Gabii* i Louvre; Statuen er fundet i Gabii i Nærheden af Rom og er muligvis en Gentagelse af Praxiteles' berømte Statue af Artemis Brauronia paa Akropolis i Athen fra IV. Aarh. f. Kr. Den nydelige Kvindeskikkelse er iført en ret kompliceret Dragt, en opkiltet, folderig Chiton og en tyk Kappe, som hun er ved at fæste med et Spænde paa højre Skulder. Nede ved Søen staar en af Oldtidens berømteste Grupper, *Athena og Marsyas*, ligesom Diskoskasteren et Værk af den berømte Billedhugger Myron fra V. Aarh. f. Kr. Athenastatuen findes i Frankfurt og Marsyas i Lateranet i Rom, og man har saa rekonstrueret den gamle Gruppe ved Hjælp af Afstøbninger af disse Statuer. Athena har i Vrede kastet Dobbeltfløjten fra sig, da den forgrimmede hendes Ansigtstræk, og Marsyas er sprunget frem for at tage den op; han er her fremstillet, da han forskrækket viger tilbage, idet Athena pludselig viser sig for ham. Athena er en henrivende ung Pige, fin og yndefuld, i Modsætning til den vilde og grimme Satyr, der er fremstillet med stor Realisme.

Vi foretager her en lille Afstikker for at se paa de to Grupper ved

DRONNING LOUISES BRO,

der ligeledes er Afstøbninger af antikke Billedhuggerarbejder. Til venstre ligger *Nilen*, til højre Pendanten *Tiberen*. (Alb.) *Nilen*, der staar i Braccio Nuovo i Vatikanet, er sikkert et Værk af en romersk Kunstner fra 1. Aarh. e. Kr., muligvis benyttende en tidligere aleksandrinsk Statue med lignende Motiv. Den store Flodgud ligger halvt oprejst, idet han hviler venstre Arm paa en ægyptisk Sphinx og i Armen holder et Overflødhedshorn, Symbolet paa Florens Frugtbarhed. 16 smaa Børn, symboliserende de 16 Alen, *Nilen* skulde stige ved højeste Vandstand for at foraarsage den største Frugtbarhed, myldrer frem overalt. Rundt om Soklen er i lavt Relief fremstillet en Mængde af de Dyr, der færdes ved Nilens Bredder, Krokodiller, Flodheste etc., fortil er kun Vand og enkelte Planter gengivet. Det hele er en morsom og letfattelig allegorisk Fremstilling af *Nilen*, der havde en saa overordentlig stor Betydning for Ægyptens Kultur. *Tiberen*, der fra 1802 befinder sig i Louvre, er en romersk Pendant til *Nilen*; Grupperne er fundet paa samme Sted i Rom. Det er en Efterligning i Motivet; Guden ligger her paa højre Side med Armen støttet paa en lille Klippe, foran hvilken er anbragt det romerske Vartegn: Ulvinden, der dier Romulus og Remus. I venstre Arm holder Guden et Ror og i højre et Overflødhedshorn. I ganske lavt Relief er der paa Soklen til højre fremstillet Flodguder og Fiskere, bagtil Baade og Skibsscener og til venstre en græssende Hjord ved Tiberens Bred. I frodig Fantasi kan denne Gruppe ikke nær maale sig med *Nilen*, der sikkert maa have været Forbilledet og den egentlige originale Frembringelse.

Vi gaar ad Indgangen paa Hjørnet af Ahlefeldtsgade og Nørrevold ind i

ØRSTEDSPARKEN,

der er prydet med Bronceafstøbninger af antikke og enkelte moderne Kunstværker, skænket af Legatet Albertina i 80'erne i forrige Aarhundrede, og fire moderne Minde-mærker. Til venstre for Indgangen den lille *vandsugende Satyrdreng*, modelleret af Louis Hasselriis (1844–1912) og støbt i Rom 1888. Den lille Fyr med Bukkebenene og den lille Hale straalere af godt Humør og virker opmuntrende paa den forbipasserende. De følgende tre Statuer gengiver nogle af Oldtidens berømteste Kunstværker; først *den hvilende Satyr*, et af den attiske Billedhugger Praxiteles' mest yndede Værker (IV. Aarh. f. Kr.), der findes i utallige Replikker, bl. a. i Ny Carlsberg Glyptotek; denne Afstøbning er taget over et Eksempel paa Kapitol i Rom. Den unge Dreng er et af disse vilde Væsener, som Grækerne forestillede sig befolkede Skovene; han er karakteriseret ved Panterskindet og de spidse Øren og staar mageligt lænet til en Træstamme med en Fløjte i højre Haand og den venstre nonchalant i Siden, et Eksempel paa IV. Aarh.s fuldt frigjorte Stillingsmotiv og Sans for det skønne Ynglingelegemes bløde Former. Til højre ser vi den gamle Satyr, *Silen med Bacchusbarnet* i sine Arme; han støtter sig til en Træstamme, hvorpaa Panter-skindet ligger; en Vinranke snor sig om Stammen, og den lille Vingud har Efeu i Haaret ligesom sin Plejefader, den gamle Silen. Man ser her, hvorledes Skønhedsidealet i IV. Aarh. f. Kr. ogsaa gør sig gældende i denne Statue, idet der ikke er gjort Forsøg paa en Gengivelse af en gammel Mand i Behandlingen af Legemet. Statuen menes at være et Værk af Lysippos, den store Kunstner i Slutningen af Aarhundredet; den befinder sig i Louvre i Paris. Ved Siden af staar en af de hyppigst reproducerede og bedst kendte antikke Statuer, *den belvederiske Apollon*, der findes i Belvedere i Vatikanet. Statuens Ry stammer fra d. 15. Aarhundrede, da man kun kendte saa faa antikke Statuer.

Hvem, der har udført Originalen, vides ikke, den stammer muligvis fra I. Aarh. e. Kr., men kan ogsaa være en fri Gengivelse af et Værk fra Alexander den Stores Tid (Slutn. af IV. Aarh. f. Kr.). Den slanke Gud skrider rask fremad; han har holdt en Bue i venstre Haand, afværgende mod Fjenden; det er en absolut skøn Fremtoning, der ved Gengivelsen i Metal faar et noget fadere Præg, end der er over Marmorfiguren. Statuen tiltaler som Kunstværk ikke helt vor moderne Smag, men vidner om stor teknisk Dygtighed.

Herefter følger Mindesmærket for *Natalie Zahle* (1827–1913), Grundlæggeren af N. Zahles Skole og Lærerinde-seminarium. Skolen blev Eksemplet for alle højere Pigeskoler i Landet og den første Pigeskole, som fik Dimissionsret. Monumentet er udført af Portrætbilledhuggeren Ludvig Brandstrup (f. 1861) og afsløret d. 2. Maj 1916. Nedenfor Portrætbusten af Frøken Zahle sidder en Lærerinde, der holder en lille Pige i Haanden, et Udtryk for Frøken Zahles Tanker om det intimere Baand mellem Lærerinder og Elever, som hun omfattede med lige stor Kærlighed. *Jeanne d'Arc* (1412–1431), udført af den franske Billedhugger Henri Chapu (1833–1891) i 1872, viser os den lille Bondepige, der sidder halvt knælende ude paa Marken, medens hun hører de guddommelige Stemmer, der befaler hende at drage til Kongen for at frelse sit Land. Det er en fin og naturlig lille Pigeskikkelse, der findes i et Marmoreksemplar i Ny Carlsberg Glyptotek (Nr. 602).

Højt oppe, ud mod Nørrevold staar Monumentet for den berømte Fysiker, Elektromagnetismens Opdager, *Hans Christian Ørsted* (1772–1851), udført af J. A. Jerichau (1816–1883) og afsløret d. 25. September 1876. En stor, tung Kappe danner Baggrund for Ørsted, der staar lænet mod en firkantet Pille i Færd med sit berømte Forsøg; han holder med begge Hænder om en elektrisk Ledning, der udgaar fra et Batteri ved Foden af Pillen, ovenpaa hvilken der er anbragt en Magnetnaal. Ved Foden af den sekskantede Sokkel sidder tre Kvindeskikkelser, Skæbne-

gudinder eller Norner, symboliserende »Fortiden«, »Nutiden« og »Fremtiden«. »Nutiden« til højre holder et Øjeblik inde med sit Arbejde og lader Rokken hvile, »Fremtiden« sidder med en Runestav i Haanden og ser bekymret ud for sig, medens »Fortiden« bag Ørsted er beskæftiget med at optegne Historien.

Vi vender os atter til de antikke Statuer og ser ved Søen *den hvilende Hermes*, der er fundet i Herkulanum og nu befinder sig i Nationalmuseet i Neapel. Gudernes Sendebud hviler sig et Øjeblik paa en Sten, men er parat til hurtigt at springe op igen; det er en ganske ung Mand, der ved Vingerne ved Anklerne kendetegnes som Hermes; han mangler her sit sædvanlige Attribut, Heroldstaven med Slangerne (kerykeion). Statuen er muligvis et græsk Arbejde fra Rom fra 2. Halvdel af I. Aarh. e. Kr. Ligeoverfor sidder *Sliberen*, en raa Karl, fremstillet med hele den Realisme, vi træffer i Kunsten i Slutn. af III. Aarh. f. Kr.; Statuen slutter sig til den pergamenske Skole. Sliberen har hørt til en Gruppe, hvor der foruden ham fandtes en Marsyas ophængt i et Træ, parat til Flaaningen, som han blev idømt til Straf for at have udfordret selve Musikkens Gud, Apollon, til Vædekamp; denne sidste var sikkert ogsaa fremstillet i Gruppen. Sliberen, der er ifærd med at slibe Kniven, er en Skythe med et plebejisk Ansigt med lav, skraa Pande, fjern fra IV. Aarh.s skønne Typer. Statuen findes i Florens.

Ved Udgangen mod Gyldenløvesgade staar *Bryderne*, to unge Mænd, der kæmper paa Øvelsespladsen (Palæstraen). De er gengivet i det sidste Øjebliks Spænding, inden den ene faar det endelige Overtag, idet den overvundne endnu har den venstre Arm fri. Gruppen findes i Florens, og Originalen stammer fra 1. Halvdel af III. Aarh. f. Kr. Kompositionen er fortrinlig, Gruppen ses lige godt fra alle Sider. Nede ved Søen ser vi Statuen, *Satyr med Klangbækkener*, der findes i Florens. Med højre Fod træder han paa en Slags Trædebælg (krupezion) for at slaa Takt, medens han slaar Metalbækkenerne (cymbala)

mod hinanden; Hoved og Arme er restaurerede, og han har muligvis oprindeligt haft en Fløjte i Hænderne. Figuren stammer fra Midten af III. Aarh. f. Kr., og dens livfulde Bevægelse virker indsmigrende og opildnende. Ved Farimagsgade Udgangen staar *Firbendræberen* (Apollon Sauroktonos), et Værk af den attiske Billedhugger Praxiteles i IV. Aarh.; Statuen findes i flere Gentaalser, denne i Louvre i Paris. Den slanke, unge Dreng staar med sin Pil parat til at ramme det lille Firben, der intetanende løber op ad Stammen. Det er et Genremotiv, atter et fortrinligt Billede af det IV. Aarh.'s skønne, fuldstændig frigjorte, men feminine Ynglingeskikkelser.

Lige overfor Broen er Mindesmærket for Finansmanden og Politikeren, *Lauritz Nikolaj Hvidt* (1777–1856). Bænken er tegnet af Arkitekt Vilh. Dahlerup (1836–1907), og Bronzebusten er modelleret af Vilh. Bissen (1836–1913). Monumentet er rejst d. 27. Oktober 1877 i Anledning af 100-Årsdagen for L. N. Hvidts Fødsel.

Videre fremme til venstre har vi en anden Fremstilling af en Satyr med den lille Vingud, nemlig *Satyr med Bacchusbarnet* paa Skuldrene. Marmorstatuen findes i Museet i Neapel og gaar tilbage til en Bronzeoriginal fra hellenistisk Tid. Den lille Bacchus sidder legende paa Satyrens Skuldre, og denne skrider rask frem, holdende Klangbækkenerne i Hænderne.

Ud mod Farimagsgade staar Monumentet for *Anders Sandøe Ørsted* (1778–1860), den store Retslærde, udført efter en Statue af H. V. Bissen (1798–1868), modelleret 1836–38; rejst af danske og norske Jurister og afsløret under det tiende nordiske Juristmøde, d. 27. August 1902. Bronzebustuen er en forstørret Gengivelse efter Originalmodellen, der findes i Ny Carlsberg Glyptotek.

Nede ved Søen ligger *den døende Galler*, et Værk fra Slutn. af III. Aarh. f. Kr., udført i Pergamon i Lilleasien; denne fortrinlige, romerske Kopi befinder sig i det kapitolinske Museum i Rom. Med fuld Realisme er fremstillet en gallisk Krieger, og ikke som tidligere antaget en døende Fægter paa Arenaen; han er kendetegnet som Ikke-Græker

ved det store, grove Legeme, det stride Haar og Overskæg og den galliske Halsring (torquis). Hans Sværd, Skjold og Trompet ligger paa Jorden, og han søger endnu at holde sig oprejst støttet til højre Arm, men Hovedet er sunket ned paa Brystet. Livet ebber snart ud. *Den lille Satyrdreng*, der læner sig til en Pille, findes i to næsten ens Marmoreksemplarer i Louvre; den lille Dreng er iført Panterskindet og har lige blæst paa sin Fløjte; den lille Figur med de krydsede Ben er et friskt og nydeligt Værk muligvis fra Slutn. af IV. Aarh. f. Kr. Til Slut ser vi en *Diskoskaster*, en Afstøbning over den samme Figur, som vi saa i Botanisk Have (se S. 48), men her med galt rekonstrueret Hoved, idet det her er vendt fremad med Ansigtet nedad, i Stedet for at han ser bagud og opad.

Vi forlader Ørstedsparken, og inden vi gaar ned ad

GYLDENLØVESGADE,

ser vi ovre i Anlægget ved Jarmers Taarn en Gruppe af Franskmanden Auguste Cain (1822–1894), *Løve og Løvinde i Kamp om et Vildsvin*, modelleret 1875. Denne Bronzeafstøbning blev opstillet 1889. (Alb.). For Enden af Nørrevold vil der i en nær Fremtid blive opstillet en Statue *Dreng med Fugleunger* (1928) af Aage Nielsen-Edwin, skænket af Victor Friends Legat.

I Anlægget paa begge Sider af Søpavillonen, vendt mod Peblingesøen er der i Efteraaret 1930 opstillet fire Figurgrupper, symboliserende *Foraar, Sommer, Efteraar og Vinter*, udført af Billedhugger Jens Lund (f. 1873). (N.C.F.). Aarstiderne er gengivet ved Mennesker i forskellige Aldre i liggende og siddende Stilling; de noget tunge Grupper er opstillet i Ordenen: Efteraar, Sommer, Vinter og Foraar og lider i høj Grad af Mangel paa en rolig Baggrund, ligesom de kun kan ses om Morgenen, da man Dagen igennem har Solen i Øjnene, naar man vil se paa Figurerne.

Ad Aaboulevarden og Blaagaardsgade kommer vi til

BLAAGAARDSPLADS,

hvis smukke, ensartede Udsmykning skyldes, for den arkitektoniske Indfatnings Vedkommende, Arkitekt Ivar Bentsen (f. 1876) og for Skulpturens, Billedhugger Kai Nielsen (1882–1924); Skulpturerne er udført i Aarene 1913–15, og Pladsen var færdig i 1916.

– Hele Udsmykningen er udført i Granit, og Kai Nielsen har selv i sine »Maximer« og Artiklen »Figuren Blaagaardsplads« gjort rede for Ideen i Pladsens Udsmykning: Kunstnerne vilde have een eneste stor Figur ud af Pladsen under Hensyntagen til Omgivelserne. Den lave Mur indfatter Legepladsen, og den brydes af Figurgrupper, der er anbragt saa lavt, at de

Fig. 9.

Kai Nielsen: Fiskerkonen (Blaagaardsplads).

kan ses med selve Gaden som Baggrund og ikke de urolige, uensartede Huse. Talerstolen midt paa den ene Langside flankeres af to høje Bløkke med Reliefudsmykning: Børn, der leger under store Træer. Pladsen er desuden smykket med fire store Hjørnebløkke med Børn og langs Siderne med seksten Grupper, forestillende Arbejdere med Børn; vi begynder til venstre for Talerstolen og ser

her: *Grønthandlerkonen* og *Middagshvil*, fortsættende for Enden: *Slagteren*, *Skomageren*, *Mureren* og *Bødkeren*, paa den anden Langside: *Stenhuggeren*, *Skrædderen*, *Bageren*, og *Brolæggeren*; paa den anden Smalside: *Gartneren*, *Tømreren*, *Smeden* og *Fiskeren*, og endelig forestiller de to sidste til højre for Talerstolen: *Fyraften* og *Fiskerkonen* (Fig. 9). Figurerne er fremstillet i naturlig Størrelse for at virke bedre sammen med de Mennesker, der færdes paa Pladsen; i hver Gruppe er en Arbejder og et Barn komponeret sammen i en Kubus, dog som Regel gaaende lidt ud over den snævre Ramme. Der er en uhyre Kraft i de enkelte Figurer, og man maa beundre Kunstnerens Evne til at variere de forskellige Typer. Det er Kommunen, der har bekostet Udsmykningen af Pladsen.

I det lille Anlæg i Hans Tavsenegade bag Assistenskirkegaard staar en Bronceafstøbning af den berømte, antikke *Laokoongruppe*, der blev fundet d. 14. Januar 1506 paa Esquilin i Rom; den vakte i høj Grad bl. a. Michel Angelos Beundring og har haft en uhyre Indflydelse paa Renaissancens Kunst, idet man dengang ansaa den for Højdepunktet af klassisk Kunst, hvilken Anskuelse nu tildags er i høj Grad ændret. Den er udført i Midten af I. Aarh. f. Kr. og er et Originalværk af tre rhodiske Kunstnere. Gruppen forestiller Apollopræsten Laokoon, der advarede Trojanerne mod Grækernes Træhest, og som sammen med sine to Sønner blev overfaldet foran Altret af to Slangers. Den yngste Søn til venstre er blevet bidt i Siden og er lige ved at segne; Faderen kæmper endnu fortvivlet og søger forgæves at værges sig mod Slangens Bid, medens Sønnen til højre næsten er undsluppet Faren og fortvivlet ser paa Faderens Lidelse, der i saa høj Grad præger dennes Ansigt. (dep. N.C.F.). Foran Femmers Kvinde-seminarium, Struensegade 50, paatænker Ny Carlsbergfondet at opstille *Musikken* af Carl J. Bonnesen (f. 1868); Gruppen befinder sig i Øjeblikket i Glyptotekshaven (se S. 11).

Vi gaar tværs igennem Nørrebro til

RIGSHOSPITALET

og ser først paa Hjørnet af Blegdamsvej og Tagensvej Monumentet for *Niels R. Finsen* (1860–1904), der opdagede Lysets gavnlige og helbredende Virkning paa talrige Sygdomme, især Lupus, og grundlagde Finsens medicinske Lysinstitut. *Mod Lyset* hedder da ogsaa Monumentet, der er udført af Billedhugger Rudolph Tegner (f. 1873) og afsløret d. 23. August 1910. Paa en Klippetop staar en Mand, og to Kvinder rækker sig frem ved hans Sider, medens den ene drager et Barn med sig; Ideen er, at de alle strækker sig mod Lyset og med aabne Sanser modtager dette i al dets helsebringende Vælde, men Figurerne i det noget mislykkede Kunstværk gør snarere Indtryk af at være i den yderste Kval uden Haab om Frelse. Det var oprindeligt planlagt at mejsle Finsen ind i et Hjørne af den store Blok, ligesom tilintetgjort under Arbejdet; han døde kun 44 Aar gammel opslidt af sit kolossale Arbejde med at hjælpe andre.

Inde i Rigshospitalets Gaard staar i Midten et *Springvand*, hvis Midtfigur er udført af Max Andersen (f. 1892) og opstillet Sommeren 1923. En lille, skrævende Faun med Hale og spidse Øren presser en Vinsæk af Dyreskind, saa at Vandet staar lige op af Aabningen. I Grønnegaarden er i 1931 opstillet en *Ravnegruppe* af Siegfried Wagner (f. 1874); en lille morsom Fremstilling af ni Ravne, der kryber sammen paa en Gren. Foran Indgangen til Rigshospitalets Fødeafdeling paa Tagensvej er paa Prøve opstillet en Gruppe, *Maria med Barnet* af Carl J. Bonnesen (f. 1868); den var udstillet paa Charlottenborg i Gips 1928 og i Bronze 1930. En lykkelig Moder, der bærer sin lille Dreng paa venstre Skulder, gaar fremad med lette Skridt, medens hendes Klædebon fanges af Vinden.

Af Mindestenene i

FÆLLEDPARKEN

skal her kun omtales een, nemlig den for *Ole Syversen* (1801–1847), Afholdsbevægelsens første Forkæmper i Danmark; den er udført af Billedhugger Rikard Magnussen (f. 1885) og rejst 1914 af danske Afholdsfolk. I Relief er der paa Forsiden indhugget en symbolsk Fremstilling, en Arbejder der udrydder Tidslerne, for at den gode Sæd kan spire frem; Stenen er desuden forsynet med en Indskrift under Billedfeltet og en Inskription paa Bagsiden.

I den lille Sø vil der i den nærmeste Fremtid blive opstillet en *Springvandsfigur* af Hugo Liisberg. (N.C.F.).

Ud mod Trianglen, ved Indgangen til Fælledparken staar *Genforeningsmonumentet* (Fig. 10). Pladsen er projekteret, og Soklerne og Indgangspartiet er tegnet af Arkitekt Holger Jacobsen (f. 1876), medens selve Gruppen er udført af Billedhugger Axel Poulsen (f. 1887), der efter en Konkurrence, i 1926, fik dette Hverv overdraget af Carlsbergfondet, der har bekostet Monumentet. Moderen, Danmark, lægger beskyttende Kappen om sin Datter, Sønderjylland, den lille nøgne Pigeskikkelse, der trykker sig ind til hende. Paa fortrinlig Maade er disse to Figurer komponeret sammen til et Hele med smukke, rolige Konturer; de store Stofmasser kommer glimrende til deres Ret i den udmærkede Bronceteknik. Monumentet virker ved sine enkle Linier overordentlig monumentalt og stilfuldt.

Ad Østerbrogade naar vi til

IDRÆTSPARKEN.

Over Stadions Portal ser vi Bronzegruppen *Ved Maalet* (Au but) af den franske Billedhugger Alfred Boucher (f. 1850); Gruppen er deponeret af Ny Carlsberg Glyptotek. De tre

Kapløbere, alle svævende paa eet Ben, strækker sig frem under den sidste Anstregelse for at komme først til Maalet. Der er Flugt og Fart over Fremstillingen.

Midt for Indgangen, som en uhyre virkningsfuld Silhuet omfattet af Portalens Bue, ses en *Bueskytte*, Bronceafstøbning af et Værk af den tyske Billedhugger Ernst Moritz Geysger (f. 1861). (C. J.). Den pragtfulde Atletskikkelse staar med Ryggen til Indgangen, i en stærk Drejning af Kroppen sigtende med Buen mod Maalet; et flot og dygtigt Arbejde. Til venstre ser vi Statuen af *Marathonløberen* af Marius E. Jørgensen (f. 1870), 1920. Det er Overbringeren af Budskabet om Sejren ved Marathon i 490 f. Kr., der med Udbruddet: »Vi har sejret« synker død om for Atheniernes Fødder, idet han med Haanden tager sig til Hjertet. Derefter følger en tredje Afstøbning af Myrons *Diskoskast*, i Overensstemmelse med Statuen i Botanisk Have (se S. 48). (C. J.). Nede paa Banen lige ved Maallinien vendt mod Tilskuertribunen ser vi en Statue af en paa Hug siddende Mand, *Kalchas iagttager Fuglenes Flugt*, af Harald Quistgaard, 1915. Kalchas var en gammel Spaemand i Grækernes Lejr foran Troja; han omtales i Iliaden

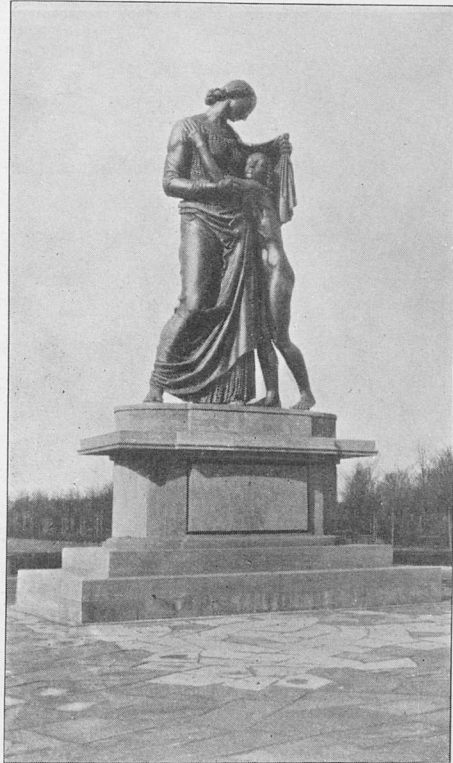

Fig. 10.

Axel Poulsen: Genforeningsmonumentet.

som særlig kyndig i at tage Varsler efter Fuglenes Flugt. Det er en fortrinlig, lille Statue, der her har faaet en udmærket Plads.

Af de fire Statuer tilhøjre er den første og den fjerde Bronceafstøbninger af Værker af Italieneren Canova, de to midterste af antikke Statuer. (C. J.). Antonio Canova (1750—1822) vilde i sin Kunst kappes med Antikken, men naaede som Regel kun til en afglattet, virtuøsmæssigt udført Form uden indre Kraft; disse to Figurer af de græske Nævekæmpere *Kreugas* og *Damoxenos* er nogle af hans kraftigste Arbejder. Om disse to græske Atleter fortæller den græske Forfatter Pausanias (II. Aarh. e. Kr.) i sin Rejsebeskrivelse Kap. VIII, 40, 3—5: Kreugas og Damoxenos havde kæmpet hele Dagen uden Afgørelse; henad Aften aftalte de, at de efter hinanden skulde modtage et Slag uden Parade; først slog saa Kreugas Damoxenos i Hovedet uden Virkning; derpaa bad denne Kreugas løfte sin venstre Arm, hvorpaa han med strakte Fingre jog sin Haand ind i Kreugas' Underliv og rev hans Tarme ud. Kreugas døde paa Stedet, men blev dog erklæret for Sejrherre, og Damoxenos forbandedes paa Grund af sin Raahed. Canova har i Statuerne fremstillet det Øjeblik, hvor Damoxenos lige er parat til sit djævelske »Slag«, idet han har skudt højre Arm med den strakte Haand tilbage i Albuen; han har Snøreremme om Hænder og Haandlede, som de græske Nævekæmpere brugte det. Det onde og brutale træder storartet frem i denne Figur, men endnu bedre er Statuen af Kreugas, der er et af Canovas mest fuldendte Værker; han staar med venstre Haand oven paa Issen, parat til at modtage Modstanderens Stød, en pragtfuld Atletskikkelse! Kun burde disse to sammenhørende Figurer være anbragt overfor hinanden, hvad der i høj Grad vilde lette Forstaaelsen af Værkerne og samtidig øge deres Virkning.

Spydbæreren, der er fundet i Pompeji og nu staar i Nationalmuseet i Neapel, er en af Antikkens mest berømte Statuer; det er den saakaldte *Doryphoros* af den argiviske Broncestøber og Billedhugger Polyklet, der virkede omkring

Midten af V. Aarh. f. Kr. Polyklet havde i denne Statue forsøgt at fremstille de ideelle Forhold i det mandlige Legeme, og Resultatet fandtes saa fuldkomment, at Statuen blev brugt som Rettesnor for de unge Kunstnere i Oldtiden. I denne Figur var for første Gang fremstillet den saakaldte »Kontrapost«, d. v. s. den naturlige Forskydning af Hofter og Skuldre i Forhold til hinanden, naar man hviler paa det ene Ben. Figuren er dog endnu præget af en hvis Tæthed, som fuldkommen forsvinder i det IV. Aarh.'s Statuer, som f. Eks. Statuen af den slanke *Apoxyomenos* ved Siden af. Statuen forestiller en Atlet, der med sit Skrabejern (*strigilis*) renser sit Legeme for Olien og Palæstraens Støv efter Øvelserne. Den var udført af den græske Billedhugger Lysippos i 2. Halvdel af IV. Aarh. f. Kr. Den romerske Marmorkopi befinder sig i Vatikanet i Rom. Man lægger her Mærke til de slanke, elegante Former, den forholdsvis korte Overkrop og det ret lille Hoved; Figuren er præget af langt større Lethed end Statuen af Doryphoros.

For Enden af Banen staar en Statue af Billedhugger Aksel Hansen (f. 1853), *Uffe* med Sværdet »Skræp« i den højt hævede højre Arm; det er den danske Kongesøn, der pludselig er vaagnet til Bevidsthed og strækker sig helt ud for rigtig at føle Kraften før Tvekampen paa Holmen i Ejderen.

Inde paa Fodboldbanen staar Statuen en *Fodboldspiller* af Carl Mortensen (f. 1861), der fik Akademiets Aarsmedaille for denne Figur i 1903.

Foran Husarkasernen ser vi Gruppen *To Løver* af Lauritz Jensen (f. 1859), skænket af Victor Friends Legat; Gruppen blev i 1906 opstillet i Anlægget mellem Frederiksborggade og Vendersgade, der hvor nu Grønttorvet er. Det er en ganske fortræffelig Gengivelse af de to sultne, utilfredse Dyr, der stirrer brølende ud i Ørkenen, absolut en af de bedste Dyreskulpturer, der er opstillet i fri Luft her i Byen.

Vi tager til Slut vort Udgangspunkt paa

VESTERBRO

for derefter over Frederiksberg og Valby at naa til Byens ydre Kvarterer, hvor Kunstværkerne endnu staar ret spredt. Overfor Hovedbanegaarden paa Vesterbrogade staar et af Byens smukkeste og tillige ældste Mindesmærker, *Frihedsstøtten*, rejst til Minde om Stavnsbaandets Løsning d. 20. Juni 1788; Grundstenen blev nedlagt af Kronprins Frederik d. 31. Juli 1792. Det af Antikken stærkt prægede Monument med de smukke, klare Linier og den fast sluttede Komposition er udført efter Tegninger af Nicolai Abraham Abildgaard (1743—1809), »den danske Malerkunsts Fader«; han gav overalt i sin Kunst, baade Malerkunsten og Arkitekturen, Udtryk for sin Begejstring for Antikken. Som Centrum rejser den smukke Obelisk sig, udført i bornholmsk Sandsten, men af flere rektangulære Kvadre, i Modsætning til den ægyptiske Obelisk, der var af een Sten og havde kvadratisk Gennemsnit. Fodstykket af norsk Marmor bærer, ligesom Obelirken, danske Indskrifter, der er forfattede af Digteren Thomas Thaarup (1749—1821), og smykkes af to Relieffer forestillende *Frigørelsen*, en Kvinde, der berører en Dreng med en lille Stav (efter romersk Skik berørte Prætoeren ved Frigivelsen Slavens Hoved med en tynd Gren), og *Retfærdigheden*, en Genius med Fasces (Stokkeknipper, som blev baaret foran de romerske Embedsmænd som Tegn paa deres Værdighed) og Trianglen (Symbol paa Retfærdighed). Paa de cirkelrunde Piller staar fire allegoriske Kvindeskikkelser: mod Byen til venstre: en Kvinde med Overflødigedshorn og Plovsjern symboliserende *Agerdyrkningen* (el. Bondefliden) af Andreas Weidenhaupt (1738—1805); denne Statue blev imidlertid i 1912 fornyet af Billedhugger Jens Lund (f. 1873), og den gamle Figur opstilledes i Kunstindustrimuseet. Til højre: en Kvindeskikkelse uden Attributer af nogen Art; det er *Fædrelandskærligheden* (el. Borgerdyden) af Nicolaj Dajon (1748—1823). Af samme Kunstner er

ogsaa *Tapperheden*, til højre paa Vesterbrosiden, karakteriseret ved Løvehuden og Fasces. Endelig staar her til venstre: *Troskaben* af Johannes Wiedewelt (1731–1802); den trofaste Hund ligger bag hendes Fødder.

Paa Vesterbros Torv staar en *Springvandskumme* af Granit med en lille Broncedreng af Rasmus Harboe (f. 1868), opstillet af Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse; Springvandet sprang første Gang den 15. Oktober 1915. Den lille kraftige Dreng, der holder to vandspyende Slinger ud til Siderne, er inspireret af pompejianske Vægsmaleriers Fremstilling af den lille Herkules, der kvæler Slangerne.

FREDERIKSBERG.

I Anlægget mellem Ejendommene i Martensens Allé ser vi et *Springvand* af Rasmus Bøgebjerg (f. 1859); en lille Dreng staar paa en Skildpadde, og seks Skildpadder er anbragt paa Bassinets Rand. Lige overfor staar Statuen *Havets Sanger* af Sigurd Neandros; en temmelig smagløs Figur forestillende en nøgen Kvinde med flagrende Haar, der slaar Harpen til sin Sang.

Vi naar ad Bülowvej til

LANDBOHØJSKOLENS HAVE

og standser her ved et Par af de vigtigste Kunstværker. Til venstre for Indgangen staar Mindesmærket for *Prof. Th. R. Segelcke* (1831–1902), modelleret af Aksel Hansen (f. 1853). Det er rejst af Mejeriforeningerne og Dansk Mejeristforening og afsløret d. 19. Oktober 1907. Stensoklen, der bærer Portrætbusten, er prydet med Bronceornamenter og forneden med et Broncerelief forestillende to Kvinder, der malter. Inde i Haven staar Statuen af

E. Tesdorpf (1817–1889), der havde saa stor Betydning for Landbruget og i en Aarrække var Præsident for Landhusholdningsselskabet, der da ogsaa har rejst dette Mindesmærke i 1898; den kraftige Portrætstatue er udført af Th. Stein (1829–1901) 1893. Et Par Skridt herfra ser vi den nydelige Statue af en *Malkepige*, modelleret af Vilh. Bissen (1836–1913); en naturlig Gengivelse af en ung Pige, der bærer sine Mælkespande i et Aag over Skuldrene. (C. J.).

Foran Frederiksberg Domhus er for et Par Aar siden blevet opstillet en *Springvandsfigur* af Max Andersen (f. 1898); en lille, tyk Dreng holder om en Slange, af hvis Gab Vandet straalér op. Inde i selve Domhusets Gaard ser vi *Justitia* af Prof. E. Utzon-Frank (f. 1888). Midt i en Stenkumme paa en spinkel Søjle staar Retfærdighedens Gudinde, der er fremstillet paa sædvanlig Vis med tilbundne Øjne; i højre Haand bærer hun det højt løftede Sværd og i venstre den traditionelle Vægt. Det er et i høj Grad aparte Arbejde i en stærkt outreret Form.

Springvandsfiguren, Drengen med Svanen, ved Andebakkestien er et tysk Arbejde, af hvem vides ikke. Den blev opstillet i Slutningen af 70'erne i forrige Aarhundrede. (C. J.).

Vi gaar ned ad Allégade og kaster et Blik paa de der opstillede Mindesmærker for fire danske Digtere, der hørte hjemme paa Frederiksberg. Først ser vi Statuen af den unge *Adam Oehlenschläger* (1779–1850), modelleret af Julius Schultz (1851–1924) og afsløret d. 24. Oktober 1897 som Gave fra Bankdirektør A. Heide. Paa den høje Granitsokkel er anbragt to Basrelieffer med Emner fra de romantiske Hovedværker »Guldhornene« og »Aladdin«: den unge Bondepige, der finder Guldhornet, og Aladdin i Hulén; de er modellerede af Aksel Hansen (f. 1853). Paa Soklens Forside et Citat fra »Aladdin«. De to Buster af Digteren *H. V. Kaalund* (1818–1885) og den jødiske Forfatter *Meir Goldschmidt* (1819–1887) er begge udført af Aksel Hansen og afsløret henholdsvis d. 2. April 1919 og

d. 10. September 1920. Paa Soklen under Goldschmidts Buste ses Jødernes syvarmede Lysestage, der kendes gennem Fremstillingen paa Titusbuen i Rom, hvor den er gengivet sammen med det øvrige Bytte fra Jerusalem. Imellem de to Buster staar Statuen af Digteren *Holger Drachmann* (1846–1908), der mere end nogen anden hører til netop paa dette Sted. Den i sin Tid stærkt forkætrede Statue er skænket af Lorry Klubben og afsløret d. 4. Juli 1924. Den er et Værk af den unge, for tidligt døde Billedhugger H. C. Holter (1890–1922).

Vi kigger indenfor i

FREDERIKSBERG HAVE

og ser midt for Indgangen Statuen af *Frederik VI* (1808–1839); det smukke og fordringsløse Mindesmærke er udført af H. V. Bissen (1798–1868) og blev afsløret i 1858. Den elskede Konge staar her barhovedet midt blandt Folket i den Have, som han holdt saa meget af at færdes i, naturlig og majestætisk; det er en af den ældre Bissens smukkeste Portrætstatuer, der er kendt og elsket af alle.

Paa Vejen til

ENGHAVEPLADS

ser vi i Anlægget ved Skolen mellem Enghavevej og Haderslevgade en Broncestatue af Digteren *Jens Baggesen* (1764–1826); den er udført af Julius Schultz (1851–1924) i 1901 og udlaant til Opstilling her af Statens Museum for Kunst i 1932. Et andet Eksemplar af denne Statue er opstillet i Baggesens Fødeby, Korsør. Den unge Digter staar med sænket Hoved og betragter Blomsten, som han holder i sin Haand; en Allusion til Jens Baggesens Digt, »Den visnede Maiblomst«, til Grevinde Charlotte Schimmelmänn.

Springvandsfiguren midt i Kummen paa Enghaveplads er udført af Jens Lund (f. 1873) i 1916; Springvandet sprang første Gang d. 5. Juni 1926. Den lille Dreng holder om en slank Vase, som Vandet springer op af, medens det atter presses ned over Figuren af den lille Skaal, som Drengen holder over Straalen.

I det nye Anlæg staar lige for Indgangen den henrivende Statue, *Venus med Æblet*, af Kai Nielsen (1882–1924). (Fig. 11). Statuen er udført i Aarene 1918–20, og Bronzeeksemplaret her afslørede samtidig med Parkens Indvielse d. 26. April 1929. Denne fine Kvindeskikkelse er et af Kai Niensens yndefuldeste Arbejder; der er en fortrinlig Balance gennem Kroppen og de fremstrakte Arme, der bærer det lille Barn. Statuen er modelleret med fuld Forstaaelse af de kvindelige Former og gengiver det specielt kvindelige i en følelsesfuld og forfinet Form.

Paa

CARLSBERG

findes en Mængde Statuer, Portrætbuster og skulpturel Udsmykning af forskellig Art; vi skal dog kun her komme ind paa det vigtigste. Udenfor Hovedkontoret, Vesterfælledvej 100, staar *to Flagmaster*, hvis Sokler er udført af Carl J. Bonnesen (f. 1868) paa Bestilling af Carl Jacobsen 1911, da Tegner fik Danserindebrønden i Rosenborg Have overdraget. Atter her er det Carl Jacobsens Interesse for Balletten, der gør sig gældende. Omkring hver Sokkel er afbildet tre Balletdanserinder hengivende sig til Dansen med straalende Humør. Det er Portrætter af seks af de mest fremtrædende Danserinder ved det kongelige Teater, og de vakte i sin Tid Anstød paa Grund af deres vel luftige Klædedragt. Flagmasterne stod tidligere udenfor Ny Carlsberg Glyptotek, men har nu faaet en udmærket Plads i den store Plæne foran Hovedkontoret.

Vi gaar op ad Ny Carlsbergvej og ind til venstre ad

Pasteursvej, hvor nu Statuen af Brygger, Dr. phil. *Carl Jacobsen* har sin Plads. Statuen er udført af Ludvig Brandstrup (f. 1861) paa Bestilling af Bryggeriets Funktionærer og Arbejdere og afsløredes d. 17. September 1921. Statuen giver et udmærket Indtryk af denne store Personlighed i den for ham karakteristiske Slængkappe. Carl Jacobsen (1842—1914), Danmarks største Kunstmæcen, er Grundlæggeren af Ny Carlsberg Bryggeriet, der senere blev slået sammen med det af Faderen grundlagte Gamle Carlsberg. Der er tildels gjort Rede for hans storstilede Gaver til vor By i Indledningen, men det fortjener ogsaa at nævnes, at han i 1882 aabnede sine Samlinger for Offentligheden, de der senere blev saa store, at han byggede Ny Carlsberg Glyptotek, en af Verdens fineste Kunstsamlinger.

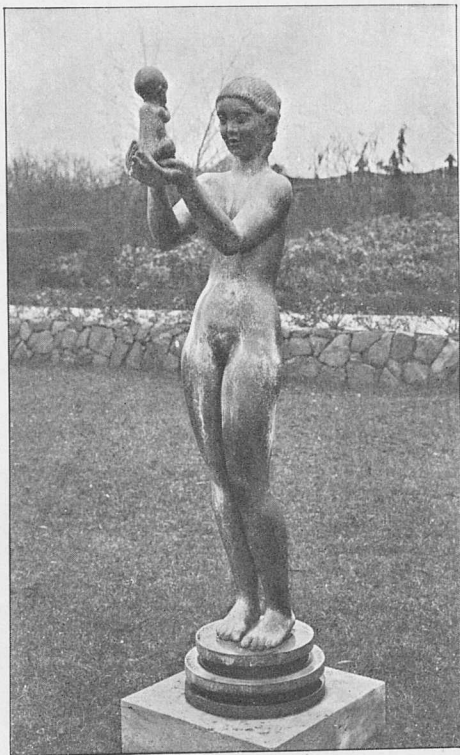

Fig. 11.
Kai Nielsen: Venus med Æblet.

Foran Carlsberglaboratoriet paa Carlsbergvej staar Statuen af Brygger, Kaptajn, Dr. phil. *J. C. Jacobsen* (1811—1887); den er udført af Vilh. Bissen (1836—1913) og rejst af Funktionærer og Arbejdere d. 10. November 1897. *J. C. Jacobsen*, *Carl Jacobsens* Fader, var Grundlæggeren af Carlsbergbryggerierne, der indviedes i 1847, og af Carlsberglaboratoriet 1871; han stiftede desuden i 1876

Carlsbergfondet, denne enestaaende Institution, der først og fremmest støtter den danske Videnskab med sine rige Midler og desuden har bekostet Indrettelsen af Frederiksborgmuseet og stadig underholder dette. Til venstre ses Mindesmærket for *J. Kjeldahl* (1849–1900), Forstanderen for Carlsberg Laboratoriets kemiske Afdeling, udført af Arkitekt Carl Brummer (f. 1864), der ligeledes har givet Tegning til Monumentet paa den anden Side over *Emil Chr. Hansen* (1842–1909), Gæringsfysiologen, der gennemførte Renkulturen af Gærsvampe, der blev Basis for al moderne Ølproduktion og ogsaa har haft stor Betydning for Vin-, Sprit- og Brødfabrikationen. Den siddende Mandsskikkelse er udført af Billedhugger Stephan Sinding (1846–1922).

I et Hjørne af

SØNDERMARKEN

staar Portrætstatuen af *C. C. Hall* (1812–1888), den danske, nationalliberale Politiker og Jurist. Statuen er udført af Vilh. Bissen (1836–1913) og blev afsløret d. 15. September 1890 her ved »Snapoplaagen« overfor Bakkegaarden, hvor Hall havde sin Bolig. Ud mod Roskildevej ligger den smukke *Mindehøj*, rejst af en dansk-amerikansk Komité, til Minde om dem, der drog ud og aldrig kom tilbage, indviet d. 9. August 1925. Den indvendige Skulpturudsmykning er udført af Billedhugger Anders J. Bundgaard (f. 1864) 1925. I Midten staar den smukke Gruppe, symboliserende Danmark, Moderen, der ømt trykker sine to Børn ind til sig; en femtakket Stjerne i Gulvet betegner de fem Verdensdele. Ni Relieffer paa Væggen gengiver de forskellige Vanskeligheder, der møder dem, der drager ud, og hvorledes disse skaber sig en ny Eksistens. Vi begynder fra venstre og ser først Sønnerne, der drager ud fra deres Hjem, derefter Kampen i det fremmede, symbolsk fremstillet; i tredie og fjerde Billede ryddes Skoven, Blokhuset bygges,

og Marken dyrkes. I Midten er en symbolsk Fremstilling af Kristendommen: Protestanten og Katholikken og Slaget ved Lydanis. Derefter følger Fremstillinger af Kvægavlen, Søfarten (Handelsflaaden) og Haandværket. Til Slut det fredelige Liv med Idræt; de gamle repræsenterende Visdommen og Erfaringen. Det er et overordentlig smukt Monument, der med sin Kuppelform og den enkle, smukke Figur er af storartet Virkning.

Udenfor Jesuskirken i Valby Langgade staar et stort *Krucifix*, der blev opstillet i 1898. (C. J.). Det er en forstøret Gengivelse af en lille Model af J. A. Jerichau (1816—1883).

Paa Dalgas Boulevard lige ved Roskildevej har Frederiksberg Kommunalbestyrelse i 1926 opstillet *Jægeren*, modelleret 1922 af Aksel Hansen (f. 1853); en kolossal Figur af en ikke helt behagelig Virkning.

Ude i det nye Kvarter omkring

HILLERØDGADE

har Statens Museum for Kunst i 1932 ladet opstille tre af sine Broncestatuer. Gaar vi fra Godthaabsvej op ad Æblevej, ser vi inde til højre paa den lille Plads ved Mirabellevej en Statue, *Neapolitansk Mandolinspiller*, udført i Rom 1882 af Jørgen Larsen (1851—1910); det er en af den Tids talrige Genrefremstillinger af italienske Børn. Paa den anden Side af Hillerødgade i Anlægget ved Hyldebærvej staar *De knækkede Vinger* af Viggo Jarl (f. 1879); den unge Mand med de spændte Armmuskler og knyttede Hænder staar forbitret over sin egen Afmagt, da han mærker det, der er stærkere end han selv. Statuen er udført 1904 og indbragte Kunstneren Akademiets Aarsmedaille. I Anlægget til højre for Hillerødgade ved Abrikosvej staar en Statue af Carl Mortensen (f. 1861), *En Kapgænger i Start*, 1898; det er en af denne Kunstners mange Statuer af unge Atleter, som han gengiver med stor Realisme.

Den unge Mand er fremstillet med Overkroppen i stærk Drejning hældende fremad med Armene i voldsomt Sving; han staar paa Tærne parat til at ile afsted.

Udenfor Hillerødgades Skole staar en Bronceafstøbning af Moses af den store Italiener Michel Angelo; den er deponeret af Ny Carlsberg Glyptotek. Michel Angelo (1475–1564) blev i 1505 kaldt til Rom for at udføre et Gravmæle for Pave Julius II; dette blev først efter store Vanskeligheder opstillet 1545 i Kirken S. Pietro in Vincoli i Rom. Moses danner Midtfiguren i Gravmælet, og i den gigantiske Skikkelse finder vi hele Michel Angelos Kraft. Moses er fremstillet i det Øjeblik, han opdager Jødernes Frafald og Dansen om Guldkalven; der er et Øjebliks Stilhed, før Uvejret bryder løs. Behandlingen af Draperi og Skæg giver Udtryk for den store, indre Uro, men selve Kroppens Stilling er endnu rolig; man mærker, hvorledes han om et Øjeblik vil fare op og slynge Tavlerne mod Jorden. Hornene i Panden, som vi genfinder i talrige Fremstillinger af Moses, skyldes en gal Bibeloversættelse; der staar i den hebraiske Tekst: »hans straalende Aasyn«, og ved en Misforstaaelse har den latinske Oversætter skrevet »hornede« (cornuta).

Vi skal til Slut se paa to Monumenter, der ligger temmelig fjernt, i hver sin Ende af Byen.

Paa Christianshavn findes overhovedet ingen Friluftsskulptur, og vi skal helt ud paa

CHRISTIAN II's PLADS

i Eberts Villaby paa Amager for at finde Sundbyernes eneste Stykke Friluftsskulptur, et *Springvand*, udført 1896 af Stukkator Adam Hansen. Som Kunstværk betragtet er det uhyre ringe, men det giver et meget morsomt Billede af nogle Amagerfolk i deres ejendommelige Nationaldragter. En Mand, der graver, en Pige, der river Hø, en Kone med Grøntsager og en gammel Mand med Pibe, symbo-

liserer i Forbindelse med Relieffer med tilsvarende Fremstillinger paa Midtsoklens Basis de fire Aarstider. Højere oppe danser fire Amagerbørn; to smaa nøgne Børn danser Afslutningen. Springvandet er udført i støbt Cement, der nu er oversmurt med gul Oliefarve. — Paa

STRANDVEJEN

paa Grænsen mellem København og Hellerup, staar *Bymærket*, der afsløredes i Efteraaret 1926. (Alb.). Det er udført af Jens Lund (f. 1873) i 1925 (Fig. 12). Den smukke, kubiske Blok er paa alle fire Sider prydet med Relieffer med Scener fra Landbrug, Fiskeri og Jagt og paa Bagsiden Handel; under disse ganske enkle Fremstillinger læses tre Fyndord og en Inskription.

Fig. 12. Jens Lund: Bymærke.

For venlig Imødekommenhed ved Udlaan af Billedmateriale bringer jeg en Tak til Herr kgl. Hofbroncestøber L. Rasmussen (Fig. 1, 5, 7 og 11), Herr Overdyrlæge Hjalmar Friis (Fig. 4), Statens Fotografisamling (Fig. 2) og Ny Carlsberg Glyptotek (Fig. 8). Fig. 3, 6, 9, 10 og 12 skyldes egne Optagelser. — Clichéerne er udført i Bernhard Middelboes Reproduktionsanstalt.

REGISTER.

- Aarsleff, Carl 32, 37.
Aarvaagenhed 24.
Abel ofrer til Herren 37.
Abessinier 40.
 Abildgaard, Nicolai Abraham 64.
Absalon 19.
Adam og Eva ved Abels Lig 38.
Afrodite 39.
 Albertina, Legat 5.
 Amalienborg Plads 27 ff.
Amazone 50.
 Amoureux, César 1' 25.
Andersen, H. C. 45.
   — Max 59, 66.
   — Rasmus 27.
 Andreotti, S. L. 7.
Ansgar 29, 30.
Apoxyomenos 63.
Artemis fra Gabii 50.
   — *fra Versailles* 48.
Athena Lemnia 48.
   — *og Marsyas* 50.
- Baggesen, Jens* 67.
 Baratta, Giovanni 44.
 Barye, Antoine-Louis 9.
Beatrice 7.
Belvederiske Apollon 52.
 Bentsen, Ivar 33, 57.
 Bindesbøll, Thorvald 15, 33.
 Bissen, Herman Vilhelm 17, 20,
   24, 26, 37, 43, 55, 67.
   — Vilh. 14, 19, 26, 30, 34, 36,
   38, 43, 47, 55, 66, 69, 70.
- Bjerg, Johannes 34, 40.
Bjørnespringvandet 15.
Blaagaardsplads 57.
 Bloche, Paul Roger 13.
Bocciaspiller 12.
Bokseren 40.
 Bonnesen, Carl J. 11, 34, 38, 42,
   58, 59, 68.
Borgerne fra Calais 7.
 Botanisk Have 47 ff.
 Boucher, Alfred 60.
Brahe, Tycho 43.
 Brandstrup, Ludvig 8, 43, 53, 69.
 Brock, Sir Thomas 43.
Broncealderen 10.
Brorson, Hans Adolf 30.
 Brummer, Carl 7, 32, 70.
Bryderne 54.
 Bundgaard, Anders J. 31, 34, 45,
   61, 70.
Bymærket 73.
 Bøgebjerg, Rasmus 65.
 Börjeson, J. L. H. 32.
- Cain, Auguste 56.
 Canova, Antonio 62.
 Carl-Nielsen, Anne Marie 21, 39.
 Carlsberg 68 ff.
Caroline Amalie 46.
Carstens, Asmus Jacob 9.
 Chapu, Henri 53.
Christian IV 36.
   — V 25.
   — IX 21.

- Dahlerup, Vilh. 32, 55.
 Dajon, Nicolaj 64.
 Dalou, Jules 13.
Damoxenos 62.
 Danaë 39.
 Danaïde 34.
 Danmarksmonumentet 36.
 Dansende Faun 10.
 Danserindebrønden 45.
 Dantes Plads 7 ff.
 Dante Søjlen 7.
 David 17, 18, 37, 42.
 De fryser 13.
 De knækkede Vinger 71.
 Delaplanche, Eugène 12.
 Demosthenes 23.
 Den døde Mand 38.
 Den første Hemmelighed be-
 troes til Venus 11.
 Den lille Havfrue 32.
 »Det Godes Kamp med det
 Onde« 14.
 »Det lider mod Skumring« 42.
 Diana til Hest 34.
 Diskoskasteren 48, 56, 61.
 Doryphoros 62.
 Drachmann, Holger 67.
 Dragespringvandet 15.
 Dreng med Fugleunger 56.
 Drukken Faun 15.
 Døden og Moderen 19.
 Døende Galler 55.

 Efteraar 56.
 Efter Badet 32.
 Egede, Hans 30.
 Ekko 47.
 Elo, M. S. 30.
 Enghaveplads 67 f.
 En kampfærdig Hannerhøvding
 til Hest 42.
 En Kapgænger i Start 71.
 Eriksen, Edv. 32.
 Et farefuldt Øjeblik 43.

 Evens, Otto 18, 27.
 Ewald, Johannes 18.

*Faustus med Romulus og Re-
 mus* 37.
 Finsen, Niels R. 59.
 Firkendræberen 55.
 Fiskeren lærer en Dreng at spille
 paa Fløjte 27.
 Flagmaster 68.
 Fodboldspiller 63.
 Foraar 56.
 Frederik V 27.
 — VI 67.
 — VII 20.
 Frederiksberg 65 ff.
 Frederikskirken 29.
 Frejr paa Galten 39.
 Freund, Georg Christian 12.
 — Herman Ernst 44.
 Frihedsstøtten 64.
 Fælledparken 60.

 Gade, Niels W. 26.
 Gauguin, Jean 40.
 Gefionspringvandet 31.
 Genforeningsmonumentet 60.
 Geyger, Ernst Moritz 61.
 Glyptotekshaven 9 ff.
 Goldschmidt, Meir 66.
 Gravmæle over en ung Pige 38.
 Griffenfeld, Peder 22.
 Grubleren 12.
 Grundtvig, Nicolaj Frederik Se-
 verin 30.
 Grønningen 34 f.
 Guillaume, Eugène 12.
 Gyldenløvesgade 56.

 Hall, C. C. 70.
 Hansen, Adam 72.
 — Aksel 47, 63, 65, 66, 71.
 — Emil Chr. 70.
 — Jacobsen, N. 9, 19, 38.

- Harboe, Rasmus 24, 65.
 Hårsdorff, C. F. 44.
 Hartmann, J. P. E. 27.
 Hasselriis, Louis 22, 36, 52.
 Havets Sanger 65.
 Havfrue 39.
 Havnearbejderen 14.
 Henning, Gerhard 39, 41.
 Herkules 20.
 Herkulespavillonen 44.
 Hestebetvingeren 15.
 Hillerødgade 71 f.
 Hippomenes 14.
 Hjortegruppe 46.
 Holberg, Johan Ludvig 25.
 Holmens Kanal 24.
 Holter, H. C. 67.
 Huitfeldtsøjlen 32.
 Husum, Peter 47.
 Hvilende Hermes 54.
 — Satyr 52.
 Hvidt, Lauritz Nikolaj 55.
 Hørup, Viggo 46.
 Høstmand 12.

 Idrac, Jean Marie Antoine 12.
 Idrætsparken 60 ff.
 Indre By 16 ff.
 Injalbert, Antoine 14.

 Jabal, Jubal og Tubalkain 8.
 Jacobsen, Carl (5), 69.
 — Holger 60.
 — J. C. 69.
 Jarl, Viggo 29, 37, 71.
 Jeanne d'Arc 53.
 Jensen, Lauritz 41, 63.
 Jerichau, Jens Adolf 17, 39, 53, 71.
 Jerndahl, Aron 42.
 Johannes Døberen prædikende
 10.
 Johannesgruppen 17.
 Jouffroy, François 11.
 Juel, Niels 24.
 Justitia 66.
- Jægeren 71.
 Jægerinde 38.
 Jørgensen, Marius E. 61.

 Kaalund, H. V. 66.
 Kalchas iagttager Fuglenes Flugt
 61.
 Kierkegaard, Søren 22.
 Kingo, Thomas 30.
 Kiørboe, Frederik 45.
 Kjeldahl, J. 70.
 Knud den Hellige 29.
 Kobberløver 47.
 Kolberg, A. J. 15.
 Kongens Nytorv 25 f.
 Kreugas 62.
 Krucifix 71.
 Kærlighedsbudskabet 12.

 Landarbejderen 13.
 Landbohøjskolens Have 65 f.
 Landowski, Paul 8.
 Landsoldaten med den lille
 Hornblæser 16.
 Langelinie 31 ff.
 Laokoongruppen 58.
 Larsen, Jørgen 71.
 Leda med Svanen 40.
 Le Duc, Arthur Jacques 46.
 Lequesne, Eugène Louis 10.
 Liden Gunver 45.
 Liggende Kvinde 40.
 Liisberg, Hugo 60.
 Lund, Jens 56, 64, 68, 73.
 Lurblæserne 16.
 Løve 9.
 — i Kamp med en Hest 47.
 — i Kamp med en Slange 9.
 — og Løvinde i Kamp om et
 Vildsvin 56.

 Magnussen, Rikard 60.
 Malkepige 66.
 Maltfonten 18.
 Manden 40.
 Marathonløberen 61.

- Maria med Barnet* 59.
 Martin-Hansen, Carl 22, 32.
Matzen, Prof. Henning 45.
 Mercié, Antonin 18.
Merkur 23.
 Meunier, Constantin 13.
Meyer, H. W. 34.
 Michel Angelo 42, 72.
Mindehøjen 70.
Mindesmærket for de under Ver-
denskrigen forliste danske
Søfolk 33.
 — for Digterne Joh. Ewald
 og J. H. Wessel 18.
 — for Mylius Erichsen, Høegs-
 Hagen og J. Brønlund 33.
 — for Prinsesse Marie 31.
 — for Slaget paa Reden 2.
 April 1801 33.
Minerva 20.
Moderkærlighed 13.
Mod Lyset 59.
Monumentet for de skandinavi-
ske Frivillige 34.
 Mortensen, Carl 63, 71.
Moses 17, 72.
Musikken 11, 58.
Narkissos 49.
 Neandros, Sigurd 65.
Neapolitansk Mandolinspiller 71.
 — Vandbærer 35.
Nemesis 20.
Neptun 23.
 Nielsen, Kai 33, 40, 57, 68.
 Nielsen-Edwin, Aage 56.
Nilen 51.
 Ny Carlsbergfondet 5.
 Nyrop, Martin 19.
 Oehlenschläger, Adam Gottlob
 26, 66.
Palladius, Peder 30.
Panterjægeren 39.
 Pedersen Dan, H. 16.
 Petersen, Edvard 19.
 Petzold, Johan Christoph 23.
Philoktet 37.
 Politigaarden 14.
 Poulsen, Axel 27, 60.
 Raadhusspladsen 15 f.
 Rathsack, Svend 33, 40.
Ravnegruppe 59.
Ricard, Olfert 27.
 Rigshospitalet 59.
 Ring, F. E. 32.
 Rodin, Auguste 7, 10, 12.
 Rosen, Anton 16.
 Rosenborg Have 43 ff.
 Runeberg, Walter Magnus 34.
 Rømer, Ole 43.
 Saabye, August 27, 30, 37, 45.
Salambô 12.
 Saly, Jacques François 27.
Sandalbinderen 49.
 St. Annæ Plads 26 f.
Satyrdreng 56.
Satyr med Bacchusbarnet paa
Skuldrene 55.
 — med Klangbækkener 54
 Schultz, Julius 66, 67.
Segelcke, Prof. Th. R. 65.
Siddende Kvinde 11.
 Sinding, Stephan 11, 31, 38, 70.
 Skovgaard, Joakim 15.
Skyggen 38.
Sliberen 54.
 Slotsholmen 20 ff.
Sommer 56.
Springvand, Christian II's Plads
 72.
 — Gl. Torv 16.
 — Martensens Allé 65
Springvandsfigur, Andebakke-
stien 66.
 — Enghave Plads 68.
 — Frederiksberg Domhus 66.

- Springvandsfigur*, Fælledparken 60.
 — Rigshospitalet 59.
 — Rosenborg Have 44.
 — Vesterbros Torv 65.
Staaende Pige 41.
 Stein, Th. 9, 24, 25, 29, 35, 37, 45, 66.
Storkespringvandet 19.
Strandvejen 72.
Støberiarbejderen 14.
Suenson, Edouard 35.
Svømmeren 32.
Syversen, Ole 60.
Sædemanden 14.
Sølgade 37 ff.
Søndermarken 70 f.

Tausen, Hans 30.
Tegner, Hans 16.
 — Rudolph 11, 45, 59.
Tesdorpf, E. 66.
Teukros 10.
Thornycroft, Sir William Hamo 10.
Thorvaldsen, Bertel 17, 20.
Tiberen 51.
Tietgen, C. F. 27.
To Jagthunde 41.
To Løver 63.
Tordenskjold, Peder 24.
Tornen 13.
Trold, der vejrer Kristenkød 9.
- Tubalkain* 43.
Tømrereren 40.

Uffe 63.
Ung Mand med Slinger 37.
Utzon-Frank, E. 7, 14, 39, 66.
Valkyrien 31.
Vandsugende Satyrdreng 52.
Ved Maalet 60.
Venus med Æblet 68.
Vesterbro 64 f.
Vestre Boulevard 14 f.
Vinçotte, Thomas 15.
Vinter 56.

Wagner, Olga 39.
 — Siegfried 16, 39, 59.
Walker, Arthur Georges 13.
Weidenhaupt, Andreas 64.
Wessel, Johan Herman 18.
Wiedewelt, Johannes 44, 65.
Willumsen, J. F. 38, 46.
Wulff, Jørgen 47.

Yngling til Hest 14.

Zahle, Natalie 53.
Zoëga, Georg 8.

Æskulap 20.

Ørsted, Anders Sandøe 55.
 — Hans Christian 53.
Ørstedsparken 52 ff.
Østervold 36.